[illegible] ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1690 Կ. ՊՈԼԻՍ — ՈՒՐԲԱԹ 22 — 5 ՅՈՒՆՎԱՐ 1906 — 12 ՃԸԼ. ԿԱՏԷ 1324 — 29 ՔԵՆՈՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 1322

Journal Armenien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճամբան, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزه‌ته در
صاحب امتیازی: اوهانس قیصریان
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ», ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ

1906-1907

Անցեալ տարի այս միջոցիս ինչ ջղագրգիռ վայրկեաններ կ'անցնէր Միջազգային Քաղաքականութիւնը Մարոքի խնդրոյն պատճառաւ։ Դիւանագիտական ինչ նիզակներ կը բեկուէին Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ, առաջինը իր կռնակը ունենալով Մեծին Բրիտանիոյ բովանդակ բարոյական ոյժը։ Մարոքի համար Միջազգային Ժողով պիտի գումարուի՞ թէ ոչ. այս հարցը հին տարիին վերջին ամիսները զբաղեցուցած էր պիրկ ուշադրութեամբ, և 1870ի ֆրանքօ-բրուսիական պատերազմին արհաւիրքները կը սրսփային օդին մէջ։ Թուեր եղած էր երկու երկիրներուն մամուլը, և սահմանագլխին վրայ երկուստեք նախապատրաստութիւններ կ'ըլլային։ Գերմանիա իր ազգային արժանապատուութեան էական խնդիր ըրած էր Ժողովին գումարումը։— Ֆրանսա տեղի տուաւ. Բարիզի մէջ նախնական համաձայնութեան մը գալէ վերջ գերման դեսպանին հետ Ժողովին օրակարգին, մասնաւորապէս Մարոքի նկատմամբ ֆրանսական շահերուն առաւելակշռութեան վրայ։ Բարիզի աւստրիական և իտալական դեսպանները մեծ գործի վրայ էին, խնդիրը խաղաղութեամբ կարգադրելու համար, որովհետեւ յայտնի գաղտնիք մըն էր թէ Անգլիա Ֆրանսայի պիտի զինակցէր եթէ Մարոքի համար պատերազմ ծագէր Ֆըրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ։ Այս պարագային ինչ պիտի ընէ Եռրեակ համբաւաւոր Զինակցութիւնը, և մանաւանդ Իտալիա ինչ վարմունք պիտի ունենայ։ Իտալիա՝ որ Եռրեակ Զինակցութեան մէջ կը գտնուի հիմա՝ գտնուած ըլլալու և աւանդութիւն մը պահպանելու համար միայն, և որուն միտքէն չանցնիր երբեք Գերմանիոյ ի նպաստ շարժելու Ֆրանսայի դէմ, յորմէհետէ Մեծն Բրիտանիա իր սիրտը ու ձեռքը անոր երկնցուց Մանշի վրայէն, մինչեւ որ տակէն շինուի փապուղին։

Եւ 1906 Յնվ. 16ին Սպանիոյ Ալժեզիրաս քաղաքին մէջ տեղի ունեցաւ Միջազգային Դեսպանախորհուրդին առաջին նիստը, Նախագահութեամբ Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարար հանգուցեալ Ալմոտովար Դուքսին։ Աւելորդ է հոս մանրամասնել այդ դեսպանախորհուրդին վրայ, որմէ գոհ ըլլալու զօրաւոր պատճառ մը չունեցաւ զայն առաջարկողը։ Մեծ Տէրութեանց ներկայացուցիչները՝ բացի թերեւս Աւստրիոյ ներկայացուցիչէն՝ Ֆրանսայի կողմը բռնեցին, և որովհետեւ Ֆրանսա նախապէս Սպանիոյ հետ պայմանագրուած էր Մարոքի մասին, Ֆրանսայի շահերուն խնամակալութիւնը սպանիական շահերուն ալ խնամակալութիւնը եղաւ։ Երկար և տաղտկալի խորհրդակցութիւններէ վերջ Մարոքի ոստիկանութեան կազմակերպութիւնը յանձնուեցաւ Ֆրանսայի և Սպանիոյ, և կացութիւնը փրկելու համար միայն, և Գերմանիոյ խռովեալ արժանապատուութեան կոչ՚նակի հատուցում մը ընելու համար միայն, Ժողովը ընդունեց աւստրիացի պատուիրակ Վէլզէրշայմպի առաջարկութիւնը՝ զուիցերիացի ոստիկանապետ մը վերին հսկողութեան ենթարկել Թանճէրի մէջ սպանեւ-ֆրանսական ոստիկանութեան գործառնութիւնները։ Եւրոպացի գաղթականներուն, Մարոքի ներքին տուրքերուն և մաքսերուն կարգադրութեան երկրորդական խնդիրները ի բաց թողլով, ա՛ս եղաւ վճռական որոշումը Ալժեզիրասի Խորհուրդին, որ քանի՛ քանի անգամներ ահաբեկեց Եւրոպան իր ձախողութեան վրայ տարածուած լուրջ կամ նպատակաւոր զրոյցներուն հետեւանքով, Պատուիրակները Մարոքի ներկայացուցիչներուն և իրենք իրենց հետ ողջագուրուելէ վերջ բաժնուեցան, իրենց հետ իրենց երկիրը տանելով «Գործառնութիւնք Ալժեզիրասի» անունով պայմանագրութիւն մը, զոր այժմ վաւերացուցած և ընդունած են պատկանեալ բոլոր Տէրութիւնք։ Գոնէ պատերազմի մը ամպերը փարատեցան հորիզոնին վրայէն։ Գերմանիա գոհացուած երեւոյթ առաւ. Ֆրանսա տեղի տուողի հանգամանքը պահեց իր պաշտօնական յայտարարութեանց մէջ։ Իտալիա և Աւստրիա կէս պաշտօնական կերպով իրենց հաւատարմութիւնը հռչակեցին Գերմանիոյ հանդէպ, և «խաղաղասիրութիւն» բառը ամոքեց բոլոր կիրքերը և իրերը դրաւ դարձեալ հին կացութեան մէջ։

Ժողովին որոշումները գործադրելու համար սակայն այս պահուս Թանճէրի առջեւ կը մնան Ֆրանսայի և Սպանիոյ մարտանաւերը, 1907ին ի գլուխ հանելու նպատակաւ ինչ որ իրենց յանձնուած էր 1906ի Դեսպանախորհուրդին հաւանութեամբ։ Այսպէս հին տարին նորին կը տակէ այս խնդիրը։

* * *

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Տարին ամբողջ արձագանգ դառաւ Անգլիոյ և Գերմանիոյ ձգտեալ յարաբերութեանց զրոյցներով։ Յորմէհետէ Ֆրանսա և Անգլիա 1904ին Սրտագին Համաձայնութիւնը կնքած էին, Գերմանիա ծուռ աչքով կը նայէր Անգլիոյ։ Պայքար մը, կիրքերով ու ատելութեամբ շաղախուած պայքար մը, ծայր տուաւ Լոնտոնի և Պերլինի Մամուլին մէջ. անգլիացի հովակալ մը մինչեւ իսկ մօտալուտ պատերազմի մը հնարաւորութեան վրայ խօսեցաւ երկու երկիրներուն միջեւ։ Մեծն Բրիտանիա նաւային նոր կարգադրութիւններ ըրաւ և իր նաւատորմիղը ա՛յնպէս մը բաժնեց որ Հիւսիսային Ծովը ամէն ժամանակէ աւելի Անգլիական Ծովապետութեան մասնաւոր հոգածութեան առարկայ եղաւ. անգլիական նաւատորմիղը — պէտք չունենալով հանդերձ — Պալթիկի մէջ ռազմափորձ կատարեց, որպէս զի այդ ծովուն չէզոք ու գոց ՙՀալուն առթիւ Գերմանիոյ առաջարկութիւնը պաշտօնական հաստատութիւն չգտնէ։ Ռուսիա համամիտ չեղաւ Գերմանիոյ՝ Պալթիկի չէզոքութեան մասին անոր յարուցած դիւանագիտական հարցերուն. Ռուսիոյ համակարծիք եղաւ Դանիա. Գերմանիա մինակ մնաց, և անգլիական մարտանաւերը անցան Պալթիկ, և գերման քանի մը նաւահանգիստներու հետ թնդանօթով քաղաքավարական ողջոյններ փոխանակելէ վերջ, փորձի համար ռազմագիտական շարժումներ ըրին, և վերադարձան իրենց կղզիներուն ջուրերը։

Գերմանիա ա՛յն պատճառաւ մանաւանդ սրտնեղած էր Անգլիոյ, որովհետեւ կը կասկածէր թէ անգլեւ-ֆրանսական բարեկամութեան թաքուն նպատակն է միջազգային քաղաքականութեան մէջ մեկուսացնել զինքը, և Լորտ Սալզպըրիի կողմէ Անգլիոյ երբեմնի դիրքը որակող «Փայլուն Զէզոքութիւնը» իրաւցնէ վայլեցնել Գերմանիոյ, մինակ ձգել զինքը և հանրային բարեկամութիւններու հեղեղը Հռէնոսէն ետ դարձնել։ Ալժեզիրասի Ժողովին խնդիրը մէջտեղ հանեց գլխաւորաբար այն պատճառաւ թէ ո՛րքան սոսյգ է Անգլիոյ քաղաքականութեան վերագրուած այդ հնարքը իր մասին. — Եւ փորձով տեսաւ թէ ճշմարտութենէ շատ հեռի չէր իր կասկածին մէջ, մինչեւ իսկ երբ Էտուարտ Թագաւոր Մարիէնպատ երթալու ատեն դէպ ի Քրոնպերկ շեղում մը ըրաւ Վիլհէլմ կայսեր մտաւուցանելու համար իր ազգականական յարգանքը։

Գերմանիոյ ծովային ոյժին աստիճանական յառաջացումը գայթակղութիւն կ'առթէ Մեծին Բրիտանիոյ. ա՛ն կացութեան բանալին, պաշտօնական ինչ յայտարարութիւններ որ ըլլան. Անգլիացիներուն տասնար մեծամասնութեան սեւեռուն գաղափարը ա՛յն է թէ Գերմանիա ծովերու տիրապետութեան պայքար մը կ'ուզէ մղել Անգլիոյ հետ, և միջազգային վաճառականութեան մէջ գետինը անոր հետ գրեթէ հաւասարապէս բաժնելէ վերջ, անոր վրայ եւս ելնելու միակ միջոցն է զրահապատ նաւերու հաւասարութիւնը, կամ գոնէ մօտաւորութիւնը, գերման նաւաղներուն և ծովակալներուն նուիթական կորովին ու ճարտարութեան թողլով ՙՄացածն ալ։ Երկուստեք խոհական մարդիկ տարին ի բուն ջանացին անգլեւ-գերմանական պատերազմի մը տհաճ աղէտները պատկերացնել կենդանի գոյներով. բեմեր ու ամպիոններ խաղաղութեան և համերաշխութեան քարոզ՚ եր թնդացուցին, ասքսոնական եղբայրակցութեան հնաւանդ վէպերը կրկնուեցան, Նիպելունգներ առասպելներուն կենդանութեան շունչ տրուեցաւ, երկու ազգերուն բնական զինակցութեան վրայ տասնաքանեաներ յօրինուեցան, փոխադարձ խաղաղասիրական այցելութիւններ սարքուեցան, քաղաքապետները իրարու գացին եկան, խմբագիրները իրենց ստորագրած հաւ. անգլիական և հակագերման խմբագրականներուն. ազդը լուալ աշխատեցան խաղաղութեան համբոյրներով, և առատ գինիի ու գարիջուրի խնջոյքներու մէջ մոռցին անգլեւ-գերմանական քաղաքակրթութեան պատգամները, երկու մրցակից ժողովուրդներուն իրարու պիտանի ըլլալուն անհրաժեշտ հարկը գոռացուցին։ Բայց գերման կառավարութիւնը կը շարունակէ իր նաւայինութեան ծրագիրը նորոգեալ ուժերով և գործունէութեամբ, և Անգլիոյ Ծովապետութիւնը ո՛չ միայն չի նուաղեցներ իր նաւային ոյժը, ինչպէս քանի մը կարգադրութիւններ ա՛յնպէս կարծել տուին, այլ Նոր Տրէտնոթներ պետական ու մասնաւոր նաւարաններու լաստակերտներու վրայ կը բարձրանան իրբեւ կմախք, քիչ ատենէն իբր և ծովակուլ հրէշներ դուրս գալու համար։

* * *

ԱՆԳԼԻԱ.—1905 Դեկտ. 4ին Պալֆուրի պահպանողական Դահլիճը ինկաւ. Նոր ընտրութիւնները 1906ին ակլգքները տասար մեծամասնութիւն մը տուին Ազատական կուսակցութեան որ տասնեակէ մը աւելի տարիներէ ի վեր գրեթէ հանգստեան կոչուած էր։ Քէմպէլ Պէնըրմէնի Դահլիճը իշխանութեան գլուխ անցաւ, Պահպանողականք մէկ անգամէն 150 աթոռ կորսնցուցին. գործաւորական մեծամասնութիւն մը թաղմնցաւ Բարլամէնթին մէջ։ Պալֆուրի անկումին մեծ պատճառն էր Զէմպըրլէնի մաքսային պայքարը, որ պահպանողականները իրարմէ ուծացուց, պառակտում ձգելով անոնց մէջ։ Զէմպըրլէն բոլորովին քաշուեցաւ ասպարէզէն, և Նախընթաց երկու—երեք տարիներուն մէջ այնքան պերճախօս ներանը այսօր կորսնցուցած է իր ձայնը, ականջներն ալ չեն լսեր։ Թո՛ղ որ Պօէրական պատերազմէն ի վեր արդէն երթալով ինկած էր պահպանողական Դահլիճը իր ժողովրդականութեան բարձունքէն, և եթէ պատերազմի միջոցին Անգլիացիք իրենց քուէները պահպանողականներուն և Զէմպըրլէնեանց տուին, ո՛չ թէ այդ պատերազմին իրապէս համակրող ըլլալուն համար տուին, այլ անգամ մը սկսուած գործը Մեծին Բրիտանիոյ ազգային պատւոյն յաղթական վերջացնելու համար միայն։ Հին Դահլիճին ներքին քաղաքականութեան հակառակ գնաց Նորը, բայց պահեց և մշակեց առաւելապէս անոր արտաքին քաղաքականութիւնը, որուն առանցքն էր Անգլեւ-Ֆրանսական համաձայնութիւնը, Գերմանիայէն ուծացումը, Իտալիոյ և Սպանիոյ հետ մերձեցումը, Ճարոնի զարգացումը Ծ. Արեւելքի մէջ, և Միացեալ Նահանգաց հետ ըստ ամենայնի հաշտ երթալու պէտքը։ Պէնըրմէնի Դահլիճը ամէն կերպով այժ տուաւ այս քաղաքականութեան, և 1906 տարին Անգլեւ-Ֆրանսական բարեկամութեան ցոյցերու անընդհատ շարք մը եղաւ ա՛յնքան խանդավառութեամբ և անօրինակ ոգեւորութեամբ որ մինչեւ իսկ այսօր լրջօրէն փափաք կը յայտնուի քակել, ծակել ծովին աղիքը, և ցամաքին տակէն երկաթեայ ցանցերու հիւսկէն մը բոլորել, աւելի շատ, աւելի շուտով զիրար համբուրելու և սիրելու համար։ Քանի որ Ծ. Արեւելքի մէջ Անգլիա Ռուսիոյ դէմ Ճարոնի թամբը տնկեց, և Դեղին Ցեղին տիրապետութիւնը անվիճելի ըրաւ Մանչուրիոյ դաշտերուն համազօն աւազին վրայ, և քանի որ Գերմանիոյ հանդէպ Ֆրանսայի մէջ հակակրութեան անվերածելի տարրեր կան, ինչո՞ւ չօգտուիլ այս պարագայէն, և չխորունկցնել բարեկամութեան զգացումը Ֆրանսայի հետ, որ միենոյն ժամանակ պատուաւոր միջնորդն է Ռուսիոյ արտաքին յարաբերութեանց և մերձեցումներուն։ Կը սեպուի թէ այս քաղաքականութեան բնութիւնն իսկ տրամադրանօրէն պիտի առաջնորդէր Գերմանիոյ կասկածելած մեկուսացումին, և Ռուսիոյ ու Գերմանիոյ դարաւոր բարեկամութեան և Ֆրանսայի դէմ անոր հաւանական հետեւութեանց խնդիրը անցեալի յիշատակ մը պիտի ըլլար միայն։

Ներքին քաղաքականութեան մէջ Պէնըրմէնի Դահլիճը գործաւորական և ընկերվարական մօտ օրինագիծեր առաջարկեց Խորհրդարանին, որ արդէն անոնցմէ մէկ քանին ընդունած է։ Բայց կրթական օրէնքը դեռ կը մնայ անլուծելի՝ Լորտերու ընդդիմութեան պատճառաւ։ Ընդդիմադիր (Պահպանողական) կուսակցութիւնը, որուն ամէնէն ջոջ ներկայացուցիչները Լորտերու Ժողովին մէջ կը բազմին, կ'առարկէ թէ այդ օրէնքով կ'անտեսուին Անգլիոյ ազգային կամ պետական եկեղեցիին շահերը։ Երեսփ. Ժողովը տասար մեծամասնութեամբ ընդունեց զայն, և ըստ օրինի Լորտերու Ժողովին ղրկեց, որ օրէնքը անճանաչելի ընելու աստիճան բարեփոխեց զայն։ Երեսփ. Ժողովը նկատողութեան չառաւ փոփոխեալ օրինագիծը, և նոյնութեամբ ետ դարձուց զայն Լորտերուն, որոնց արժանապատուութիւնը վիրաւորուեցաւ, և մինչ այս մինչ այն նստաշրջանին փակումը վրայ գալով, նոյն օրէնքը կը մնայ այնպէս առանց գործադրութեան։ Ազգային եկեղեցիէն դուրս Նօն-Քոնֆորմիսթ եկեղեցիները կը պահանջեն որ նոր դպրոցական օրէնքը, մանաւանդ անոր կրօնական անխտրութեան մասը գործադրուի լայնախոհ մտքով։ Նօն-Քոնֆորմիթներուն իր յաջողութենէն շատ բան կը պարտի արդի Նախարարութիւնը, իր քուէներուն մէկ ստուար մասը անոնց քարոզութեան արդիւնքն է պարզապէս. անոնք ի նպաստ իրեն պայքար մղեցին մինչեւ իսկ իրենց եկեղեցիներուն բեմերէն. և հետեւաբար անոնց պառակտումը կամ ցրտութիւնը կրնայ իր անկումին պատճառ ըլլալ։ Նօն-Քոնֆորմիսթներուն Քրիստոնէականը անխտրական է. դաւանաբանական տարբերութիւն չեն ուզեր հանրային դպրոցներուն մէջ. հարկ չկայ, կ'ըսեն, ծնողաց հաւանութիւնը առնել և ըստ այնմ կրօնագիտութիւն ուսուցանել վարժարաններուն մէջ։ Քրիստոնէութեան ոգւոյն և բարոյականին համազօր ուսում մը կը պահանջեն առ հասարակ բոլոր Թաղերուն համար, ուսում մը՝ աւանդուած ա՛յնպիսի մէթոտով, որ հաւասարապէս յարգէ ամէնուն ալ կրօնական դիւրազգածութիւնները։ 1907ին վերապահուած է այդ Օրէնքին ի՛նչ վճռական հանգամանք առնելը։

* * *

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ. — Ամերիկեան արծիւները ո՛րքան վարազաթիւ սաւառնին, Ծագող Արեւուն Նշոյլները նոյնքան սուր կը կտրեն կ'անցնին միջոցը. ամերիկեան տոլարներուն կոյտը ո՛րքան բլրաձեւ բարձրանայ կոհակ առ կոհակ, ճարոնական էէնները իրենց քանակի նուազութիւնը կը փոխարինեն քաջարի պատերազմիկներու և նաւաղներու անընդհատելի նպաստով։ Պուտտային զաւակները Ուաշինկթընի հայրենիքին մասնաւորապէս խարտեաշ և ընդհանրապէս ամենազոյն զարմանազան տարրերուն պատկառանք կ'ազդեն, յորմէհետէ Դեղին Ցեղը իր անօրինակ քաջարութիւններով իր լեզման և յետադիմութեան մասին դարերէ ի վեր կազմուած առասպելը և նախապաշարումը կործանեց, և առաջին կարգի Տէրութիւն մը բարձրացաւ Պուտտայի երկրպագու երկրին ափունքներուն վրայ։ Ճարոնի և Ամերիկայի միջեւ ծագած դպրոցական խնդիրը պիտի լուծուի այս պատճառաւ իսկ. Ամերիկեան Խորհրդարանը պիտի ճանչնայ Րուզվէլթի պատգամագրին իմաստը և պիտի ընդունի որ Ճարոնցի պատանիներ եւ ամերիկացիներուն հետ քով քովի իրենց դասերը սերտեն, մէկ ննջարանի մէջ հանգչին, և միենոյն բրոֆէսէօրներու ոտքին առջեւ համաշխարհիկ արհեստներու և գիտութեանց տարերքը ուսանին, ապագայ քաղաքացիներու մրցակցութեան պատրաստուելու համար։

* * *

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ.—Զինարաններու բանակցութեանց առթիւ Ճարոնի աւելին կը պահանջէ, բայց Ռուսիա չի տար։ Անգլիա իր զինակից Ճարոնին կուտայ չափաւորութեան դասեր, և աւելորդ է ռուսեւ-ճարոնական նոր պատերազմի մը հնարաւորութեան վրայ մտածել։ Անգլիա Պարսկաստանի վաճառականութեան և կեդր. Ասիոյ խնդիրներուն վրայ համաձայնութեան մը մօտեցած է Ռուսիոյ հետ, որուն բարեկամ ըլլալ յայտարարած են վարչապետ Պէնըրմէն և արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյ։

* * *

ԵՌՐԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ. — Տարւոյն վերջին կիսուն մէջ գերման նախկին վարչապետ հանգուցեալ Հօհէնլօէ իշխանին յիշատակագրութեանց հրատարակութիւնը փոխուր լոյսեր արձակեց Եռրեակ Զինակցութեան վրայ։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(79)(

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ի.

ՋՈՒՐԻ ԵՐԿՈՒ ՍՐՈՒԱԿՆԵՐ

Դքսուհին այն օրը ամբողջ իր սենեակին մէջ փակուեցաւ, հոգին կարող ըլլալով անմխիթար տրտմութիւնը փարատել. Իրիկուան պարտէզ իջաւ, երբ արդէն Մօնա ու Լիւսմօքի իրենց հայրերը համբերելու գացած էին շոգենաւ։ Մութը սկսած էր առաջանալ և խեղճ Սառա շրջապայծէ յոգնած, դադրած, եկաւ նստաւ օրրան աթոռի մը վրայ որ պարտէզին մէջ դրուած էր, ճիշդ իրեն յատկացուած սենեակին պատուհաններուն առջեւօք։ Հոն արուեստական աւազան մը կար առջին, ուր հինգ վեց մէթր բարձրութենէ մը վար կը թափէր ջուրը, և որուն պղպջակներուն տակ աջ ու ձախ կը վազվզէին զանազան ձկներ հրապուրիչ երեւոյթ մը ընծայելով տեսարանին. Ելեկտրական կանթեղը վառուած էին սրահին մէջ, որուն լոյսը կը ցոլար աւազանին ջուրերուն վրայ երփներանգելով անոր հմայքը։ Սառայի նման վշտացած հոգիի մը համար ասկէ մեծ մխիթարութիւն կարելի չէր ենթադրել։

Լուկ մինակ չէր ձգած Սառան հիւրանոցին մէջ, իր հաւատարիմ գործակիցը Սանն ալ անմիջապէս ղրկած էր հոն, ո՛վ գիտէ ինչ խմդմական խորամանկութեամբ ու յոռի նպատակով։

Դքսուհին աւելի՛ այս տարրին մարդուն երեսը չտեսնելու համար առանձնացած էր պարտէզին մէջ, ու աւազանին ջուրերուն յառած աչքերը՝ կ'երազէր խորապէս, բոլորովին վերացած ու իր շուրջ անցած դարձածներէն անտեղեակ եղողի երեւոյթով մը։

Սան սենեակին մէջ էր, հակած սեղանի մը վրայ, ուր տարածուած էր տարօրինակ մեհեանագրերով ու նշանագրերով ծածկուած լայն թուղթ մը։ Այս մագաղաթին վրայի գրերը արտասովոր նշաններ էին, սեւերու պէս վերէն վար տողուած՝ գոյնզգոյն մելաններով ու ծաղկանկար նշաններով։ Եւ ամէնէն տարօրինակը իւրաքանչիւր նշանագիր կէտկիտուած էր փոփոխակի կարմիր կամ կապոյտ մատիտով մը, որպէս թէ ո՛ և է մէկու մը հակակշիռէն անցած ըլլար ան։

Սառա իր երազանքներուն մէջ աչքը սեւեռած այս թուղթին վրայ, հեռուէն կը դիտէր Սանի ընթացքը, միշտ երազողի մը պատրանքը ընծայելով իրեն։

Սան երազուն դիրքի մը մէջ կը կարծէր դքսուհին ու բնաւ չէր կասկածէր անոր վրայ. ուստի անհոգ, անխռով նուիրուած էր առջեւի թուղթին ու այնչափ անձնատուր եղած անոր որ, պահ մը ինքզինք մոռնալով,

— Ամէն բան կարգադրուած է, մըլմռաց. վարպետին ծրագիրը կատարելապէս գործադրուած է, երկու ժամէն եւրոպացի մը պիտի չմնայ Բրաօ-Զէուի մէջ. ամէնքն ալ պիտի անյայտանան և Դեղին Ցեղը տէրը պիտի դառնայ իր ճակատագրին։

Սան երբ երազի մէջ ըլլալ կը կարծէր դքսուհին, ինք թմրուած էր անրջանքներու խորը և մտքովը կը ծրագրէր սատանալից վարձատրութիւնները Լուկէն։ Բառորդ մը չափ թուղթը զննելէ ետք, անգամ մը Սառայի դարձաւ ու զայն քունի մէջ գտնելով,

— Գնա՛ երազէ ամուսնոյդ վրայ, ըսաւ, այն կովհանոսին վրայ, զոր երբեք պիտի չտեսնես և չարժեր ալ որ տեսնես։

Լուկի ծառան թուղթը ոլորելով վերցուց ու սենեակին մէջի չքասեղանին առջեւ անցաւ, հոն ջուրի երկու բիւրեղէ սրուակներ կային ջրով լեցուն, մէկը սեղանին աջ և միւսն ալ ձախ կողմը դրուած։ Սան գրպանէն փայտէ տուփիկ մը հանեց որուն մէջէն պղուղանց մը սպիտակ փոշի առնելով լեցուց զայն աջ կողմի սրուակին մէջ, իսկոյն հալեցաւ։

— Իմ սրուակս ձախ կողմինն է, մըլմռաց, անոնցինն ալ աջ կողմինը. թող խմեն ու քնանան. քունը աստնի պարագաներու մէջ ամէնէն մեծ օժանդակն է յաջողութեան, հիմա վարպետը գոհ պիտի մնայ այլ եւս, ո՛ն պզտիկ սատանաներ, ճերմակ բարբարոսներ, տեսնեմ ձեզ խմեցէ՛ք ու քնացէք։

Սան ուրախութենէն ճառագայթելով սրուակները իրենց տեղը դրաւ չքասեղանին աջ ու ձախ կողմերը ու ինք ետ դառնալով կրկին ակնարկ մը նետեց Սառայի վրայ ու ծաղրական շեշտով մը,

— Քնացի՛ր, պզտիկ բարբարոս, քնացիր, ըսաւ, հիմա ալ աւելի խոր քունի մէջ պիտի թաղուիս։

Դքսուհին արդարեւ քարէ արձանի մը նման անշարժ կը քնանար թիկնաթոռին խորը ընկղմած։

—Վարպետը թէեւ վերջին ծայր արիասիրտ, բայց տկարութիւններ ալ ունի, յարեց Սան, ինքնիրենը մըլմռալով, ատ ողորմելի կինը բանի տեղ կը դնէ ու անկէ զգուշանալու չափ կը պատուէ զայն, ահաւասիկ ի՛նչ ապուշ ըլլալը ասկէ յայտնի է որ կը քնանայ նստած տեղը երբ ամէնէն աւելի պէտք ունէր աչքը չորս բանալու։

Լուկի ծառան այս խորհրդածութիւնները ընելով դուրս ելաւ սենեակէն դռնէն ու պարտէզէն ալ անցնելով փողոց ելաւ, որպէս զի բնաւ կասկած չտայ իր արարքներուն ու ծրագիրներուն մասին, ո՛չ դքսուհիին ու ոչ ալ ուրիշներուն։

Սառա կատարելապէս վստահ ըլլալէ ետք թէ Սան հեռացած էր հիւրանոցին շրջակայքէն, անմիջապէս ելաւ թիկնաթոռին վրայէն ու զգոյշ քայլերով դէպի սենեակ ուղղուեցաւ, ուրկէ քիչ առաջ մեկնած էր Սան։ Առանց այլեւայլի ուշիմ կինը ուղղուեցաւ չքասեղանին առջեւ որուն երկու անկիւնները դրուած ջուրի սրուակները ձեռքի անբացատրելի արագութեամբ տեղափոխեց, աջ կողմի սրուակը ձախ անկիւնը դրաւ ու ձախ կողմինն ալ փոխադարձաբար աջ անկիւնը, շրթունքներու տակէն մըլտալով,

—Տեսնենք ո՛վ պիտի տանի յաղթանակը, սպիտա՞կ ցեղը թէ Դեղին ցեղը։

Սառա վայրկեան մը մէջ այս գործողութիւնը կատարելէ ետք, նոյն փութկոտութեամբ պարտէզ վերադառնալով դարձեալ ընկղմեցաւ իր անրջանքներուն մէջ. միշտ խորհելով, քնանալով ու երազելով։

(Շարունակելի)

Ամէնէն աւելի դժգոհ մնացին Աւստրիացիք, որոնք այդ հրատարակութեններէն իրազեկ եղան Պիզմարքի դիւանագիտական խաղերուն։ Եւրոպայի միջազգային կացութիւնը 1904էն ի վեր (անգլեւֆրանսական համաձայնութենէն) մանաւանդ կերպարանափոխ եղած է։ Երրեակ Զինակցութիւնը իր նախկին ահարկու հանգամանքը կորսնցուցած է. յորմէհետէ Իտալիա եւս դաշնակցեցաւ Անգլիոյ և Ֆրանսայի հետ, լատին փոքր պետութիւններէն Փորթուկալ համակրութեան ձգտումները զօրացուց դէպ ի Լոնտոն և դէպ ի Բարիզ. Դանիա և Նորվեկիա քաղաքական և խնամական կապերով Մեծին Բրիտանիոյ հանդէպ որոշ ձգտում մը ցոյց տուին։ Պելժիա միայն պաղութիւն մը ունի Անգլիոյ դէմ, Գոնկոյի Ազատ Պետութեան զեղծումներուն նկատմամբ Անգլիոյ կծու դիտողութիւններուն հետեւանքով։ Անգլեւֆրանսական համաձայնութենէն առաջ ռուսեւֆրանսական զինակցութիւնը արդէն հակակշիռ մըն էր Երրեակին վրայ, բայց այս զուտ քաղաքական պայմանագրութիւնը ֆրանսական ժողովուրդին ճաշակին չէր յարմարեր այնքան, և զգացումի ու համակրութեան վրայ հիմնուած անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը օժտութիւն մը տուաւ Ֆրանսայի զինակցական քաղաքականութեան։

Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ Խորհրդարաններուն մէջ յաջորդաբար յայտարարութիւններ եղան Երրեակ զինակցութեան ամրապինդ նկարագրին վրայ. Պիւլով, Էրէնթալ և Թիթօնի կարծես խօսք մէկ ըրած կամ իրենց բանաձեւերը իրարու հաղորդած էին Երրեակին առողջութեան մասին երեսփոխաններուն մտահոգութիւնը փարատելու նպատակաւ։ Բայց դիտելի էր մանաւանդ Պիւլով իշխանին ա՛յն մտօք յայտարարութիւնը թէ Գերմանիոյ ամէնէն մեծ նպատակը պէտք է ըլլայ ինք իրմով զօրաւոր ըլլալ առանց զինակիցներու վրայ յոյս դնելու։

* * *

ՖՐԱՆՍԱ. — 1906 Փետր. 18ին տեղի ունեցաւ նախագահական ընտրութիւնը, և Մ. Ֆալիէռ յաջորդեց Մ. Լուպէի։ Մարտ 7ին հրաժարեցաւ Մ. Ռուվիէ, Մարօքի կնճռոտ հանգոյցին լուծիչը, և Մ. Սառիէնի քանի մը ամսուան պաշտօնավարութենէն վերջ Մ. Ֆալիէռ չվարանեցաւ Քլէմանսոյի նման մարդու մը յանձնել վարչապետութիւնը։

Նախորդ խմբագիր Քլէմանսօ այսօր կը վարէ Ֆրանսայի ներքին ճակատագիրը, իր նախորդ պաշտօնակիցը Բրիյօն եւս տնօր արտաքին յարաբերութեանց վարիչն է։ Վալտէք-Ռուսոյի համեմատաբար մեղմ, և Քոմպի ծայրայեղօրէն խիստ կրօնական քաղաքականութիւնը այսօր իր գործադրութեան ծայրին մէջ է։ Քոնքորտան ոչ եւս է, և Բաժանման Օրէնքին վերջին պայմանաժամը աւարտեցաւ Դեկտ. 11ին (Ն. Տ.) և Մ. Քլէմանսոյի բառերին պէս, «Նոր արշալոյս մը ծագեցաւ 12ին Ֆրանսայի վրայ»։ Վատիկան տեղի չտուաւ, և կառավարութիւնը պարտաւորուեցաւ Օրէնքը գործադրել։ Շատերը խիստ կը գտնեն զայն իրաւամբ։ Կրօնական պայքարը մեծ օբարիք մը չէ բերած Ֆրանսայի։ Երեք դար առաջ Ֆրանսա իր պատմութեան բոլորովին տարբեր մէկ շրջանին մէջ հակառակ հոսանքի մը հետեւելով վտարեց իր ծոցէն բողոքականութիւնը, որուն յարած էր երկրին ինտելիգենց դասակարգը, արհեստաւոր բանիմաց տարրը, որ հիւրասիրուեցաւ գերմանական հողին վրայ, և տարիներու ընթացքին մէջ նոր հայրենիքին ընտելանալով՝ տարագիր Կալվինեանք (Հիւկնօ) մոռցան Ֆրանսան, կրօնական պայքարին յիշատակը միայն պահելով, և 1870ի մահացու կռիւներուն մէջ, անոնք գերմանական միութեան բանակները սաստկացուցին։

Այդ պայքարը անհա տարբեր սկզբունքով և տարբեր ուղղութեամբ կը մղուի այսօր կրօնքին դէմ, ջերմեռանդ Ֆրանսայի մէջ, կղերանոցները կը փակուին, եկեղեցիները դժուարութեամբ և չկամութեամբ կը շարունակեն իրենց պաշտամունքները, կրօնական միաբանութեանց շատերը արդէն իւվ տարաշխարհ գաղթեցին Վալտէք-Ռուսոյի և Քոմպի օրերուն, ֆրանսական զգացումները իրենց ետին թողլով, կամ ժամանակը պարտաւորելով զիրենք այդ բանին։

Եկեղեցական կալուածները, անշարժ հարստութիւնները աւանդ կը մնան առ այժմ կառավարութեան մօտ, որ անոնց բաժանումը պիտի չուշացնէ եթէ Վատիկան չփութայ իրաւախոհութեան մը գալ, և հրամայել ֆրանսական կղերին որ օրէնքին համակերպելով կազմէ պահանջուած կրօնային մարմինները։ Իրաւախոհութիւնը երկրայելի է, ներկայ պարագաներուն նայելով։ Բայց բոլոր այս պայքարին մէջ նշանակալից կէտը ա՛յն է որուն վրայ ակնարկեցինք. Ցայտնի էր թէ Եկեղեցին և Պետութեան Բաժանման խնդիրը այս ծանր հետեւանքը պիտի ունենար, քանի որ Մայիսին կատարուած ընդհանուր ընտրութիւնները տուտար մեծամասնութիւն մը բերին հակավատիկանեան օրինագիծերու ի նպաստ, և այդ մեծամասնութիւնը յայտնապէս հակեցաւ դէպի ձախակողմ։

* *

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ. — Մետաղներուն գինը. — 1906 տարին Ամերիկայի հրապարակին վրայ ապահովագրական ընկերութեանց գայթակղութիւններուն յուզումներից տամբ երեւան բերաւ։ Իրական և ողբալի թերութիւններ մէջ բերուեցան, ի վնաս ապահովագրող հանրութեան։ Այդ ընկերութեանց նախագահները և դերնախագահները ահագին քանակութեամբ թոշակներ քուէարկել տուեր են իրենց համար և իրենց անձնական շահուն տեսակէտով ընկերութեանց դրամները գործածեր են ուրիշ արհեստային և առեւտրական վաղափուլ գործառնութեանց։ Ընդարձակ ատեանի վրայ քննութիւն կատարուեցաւ պետական յանձնաժողովներու կողմէ, պատասխանատուները ձերբակալուելով, դատուեցան դատապարտուեցան, և դատավարութիւնք դեռ վերջ գտած չեն։

Սան Ֆրանչիսկոյի հրդեհը ապահովագրական հրապարակին պատճառեց նմանը չտեսնուած կորուստ մը։ Մի միայն Անգլիոյ ապահովագրական ընկերութիւնները տասը միլիոն ստերլին վճարեցին, ինչ որ ծանր հարուած մը եղաւ ապահովագրական ընկերութեանց և հիմա նոյն ընկերութիւնները կը խորհին թէ ուղիղ գործ մըն է արդեօք իրենց համար երթալ հաստատուիլ ամերիկեան կեղակարծ ցամաքին վրայ, որ երկրաշարժի և հրդեհի ա՛յնքան ահռելի անակնկալներ ունի։

Սան Ֆրանչիսկոյի հրդեհին միջազգային հրապարակին վրայ պատճառած նեղութեան յաջորդեց զեղչի սակին անօրինակ բարձրացումը երկու կարեւոր հրապարակներու վրայ, Լոնտոն և Պերլին։ Վաճառականութեան այս երկու ախոյեանները իրարու կը նային իրենց սակերը բարձրացնելու համար։ Մէկ կողմէն Գերմանիոյ ներքին ճարտարարուեստին պէտքերը և միւս կողմէ Միացեալ Նահանգաց նիւթական անօրինակ բարօրութեան պահանջումները անհրաժեշտ ըրին որ Անգլիոյ Պանքան և գերման Րայխսպանքը գործածեն ա՛յն միակ միջոցը զոր ունին հաւասարակշռութիւն պահպանելու համար դրամական հրապարակին վրայ — զեղչի սակի բարձրացում։ Նոր Տարւոյն սկիզբէն կը սպասուի որ Նիւ-Եորք կամաց կամաց ետ դարձնէ իր փոխառութիւնները և Պերլին եւս տարեգլխու անհրաժեշտ ծախքերէն և հաշուեյարդարութիւններէն վերջ կը յուսայ իր կանոնաւոր կացութեան վերադառնալ։

Բայց Նիւ-Եորք վտանգը կը գտնուի։ Ամերիկեան պանքաներէն ոմանք միանալով նոր արժեթուղթ հրապարակ կը հանեն դրամը ներս քաշելու նպատակաւ. տեսակ մը Թրըսթ դրամի վրայ։ Միակ երաշխաւորութիւնը՝ հրապարակին թալուեթեան համար՝ Միացեալ Նահանգաց ելմտական նախարարին այն յայտարարութիւնն է թէ պատրաստ է Պետական գանձէն ներքին հրապարակին վրայ հոսեցնել իր պահեստէն կարեւոր գումար մը, որպէսզի Լոնտոնի հրապարակը լայննայ։ Անգլիոյ Պանքային պիտի հետեւի Պերլինի Կայս. Պանքան սակին անկումին մէջ, ինչպէս հետեւեցաւ բարձրացումին առթիւ, քանի որ ներկայ սեզոնաւորութիւնը միջազգային սերտ առընչութեան հանգամանք մը ունի, քաղաքականութեան պէս, որուն շարժումէն այլեւս անկախ է տնտեսական կացութիւնը։ Անցեալ շաբթու մեծաքանակ ոսկի հասաւ Լոնտոն, ...Նոր տարին շնորհաւորելու համար։ Պանքան 175,000 ստերլին արժողութեամբ ձոյլ ոսկի գնեց, 610,000 ստերլին Ֆրանսայէն գնաց, որուն 500,000ը անմիջապէս պանքային նկուղներուն մէջ մէկ կողմ դրուեցան Հնդկական թղթադրամին պահեստին համար, որուն մէկ մասը խառնած էր պարագաներու բերմամբ։ Բարեյոյսէն ալ անցեալ Դշ. օր ճամբայ ելաւ մեծաքանակ գումար մը, որուն բուն չափը ծանուցուած չէ. սակէց զատ արդէն ճամբան է մէկ միլիոն 300,000 ստերլին արժողութեամբ ոսկեդրամ, որուն 900,000ը այս շաբթու արդէն հրապարակին վրայ պիտի ըլլար։ 80000 ստերլին ալ Վէրա Քրուզէն ժամանեց Լոնտոն։ Նիւ Եորքէն դեռ մեծ բան մը չկայ, բայց ելմտական նախարարը կարգադրած է որ նաւերը բեռնաւորուին Լոնտոն յանձնելի ոսկեդրամով։ Հետեւաբար կը յուսացուի որ ի մօտոյ Անգլիոյ Պանքան իր սակը իջեցնէ իր կարգին՝ իր յաճախորդներուն բարենշան նոր տարի շնորհաւորելու համար։ Թող որ Ֆրանսա պատրաստ է աջակցելու իր բարեկամին, սեզոնաւորական ճգնաժամի մը աղէտքը խնայելու համար անկէց։ Ռուսական արժեթուղթերը նոր տարւոյն առթիւ բարեպատեհ կը թուին, քանի որ նոր բարձրացում տեսնուեցաւ անոնց մէջ։

Ելմտական տարւոյն ամէնէն մեծ գործողութիւնը եղաւ ռուսական փոխառութիւնը, որ վերջապէս յաջողեցաւ։ Գերման հրապարակը չմասնակցեցաւ իր նեղութեան ծանօթ պատճառներով, կամ թերեւս անոր համար որ Լոնտոն զարմանալի անակնկալ մը ըրաւ բաւական կարեւոր չափով մը մասնակցելով այդ փոխառութեան, սրտագին համաձայնութեան նոր գրաւական մը եւս ընծայելով Ֆրանսայի։ Աւստրեմաճառ հրապարակը անգլիականին հետ զգալի չըրաւ բնաւ Պերլինի չէզոքութիւնը ռուսական փոխառութեան հանդէպ։ Վիեննայի և Բէշթայի հրապարակները ա՛յնքան բան կը պարտին Ֆրանսայի հրապարակին, և ա՛յնքան շատ պէտք ունին 20 ֆրանքնոցներուն որ Ֆրանսա երկար բարակ դըժուարութեան չպատահեցաւ համոզելու համար Վիեննան և Բէշթան որ ստորագրէ փոխառութիւնը։

Ելմտական կացութիւնը հաւասարակշռելու համար Ռուսիոյ մէջ մեծամեծ ջանքեր կ'ըլլան, և պատճառներ կան հաւատալու թէ Ռուսիոյ տնտեսական և սեզոնաւորական կացութիւնը 1907 տարւոյն մէջ պիտի գտնէ իր կանոնաւորութիւնը։

1907ին նշանակալից իրողութիւն մըն էր նաև երկաթի վաճառականութեան զարգացումը։ Անգլիա շահաւէտ գործ մը տեսաւ այս առթիւ։ Ահագին քանակութեամբ երկաթ, պողպատ, պղինձ և թիթեղ ծախեց։ Ձուլարաններ և դարբնոցարաններ կրկնապատկեցին իրենց հարստութիւնը։

Երկաթի և պողպատի արտադրութիւնը խնդրանքի համընթաց չերթար։ 1906ի սկիզբը խամ երկաթի ամէնէն մեծաքանակ պահեստին համբարուած էր Միտըլսպորօ՝ Քոնալի մթերանոցներուն մէջ.—750,000 թոնօ, որ հիմա 500,000ի իջած է 1907ի սկիզբը։ Հնոցները գիշեր ցորեկ կ'աշխատին նմանը չտեսնուած գործունէութեամբ՝ երկաթուղիի ձող պատրաստելու համար։ Իրաւ է թէ արտադրութիւնը կ'աճի, բայց խնդրանքը աւելի կ'աճի։ Միտլէնտսի պողպատարանները անհրաժեշտ խամ նիւթը ձեռք բերելու դժուարութեան պատճառաւ շահաւէտ ապըսպրանքներուն առջեւ անճրկած մնացած են։ Երկաթի մթերքը կարճ գալուն հետեւանքով գործարանատէրերը ա՛յնքան մտահոգ են որքան սեզոնաւորները ոսկիին համար, որովհետև վերջապէս երկուքն ալ իրարու կը նային։

Ըսել չէ թէ աշխարհի խամ երկաթին մատուցումը յուսահատական է։ Այլ թէ աշխարհը հիմա շատ աւելի երկաթ կը սպառէ։ Առեւտրական զարգացում մը կայ, և զարգացման հետ հանգըստաւէտութեան և դիւրութեան բաղձանքն ալ կը մեծնայ, և դրամատէրները կը յօժարին ամէն ժամանակէ աւելի իրենց դրամը գործածել։ Այս է պատճառը որ մետաղներու վաճառականութեան մէջ տարւոյն վերջին երեք ամիսներուն իրարանցում տեսնուեցաւ։

Թրամուէյները և կառախումբերը կ'աւելնան. երկաթը հանրային շէնքերու պատրաստութեան մէջ առատ չափով կը գործածուի, օթօմօպիլները երկաթ կ'ուտեն։ Ամերիկայի և Գերմանիոյ երկաթի ճարտարարուեստին խընդրանքները մատուցումներէն շատ աւելի են։ Երեք-չորս տարիէ ի վեր հունձքերը Միացեալ Նահանգաց մէջ զարմանալի կերպով կը յաջողին, երկաթուղիներու գործը աւելցաւ այս պատճառաւ և շահաբաժինները ստուարացան։ Քանատա մասնակից է ասոր։ Հետեւանքը ա՛յն եղաւ որ երկաթուղիի հարուստ ընկերութիւնները, որոնք դրամ ունին իրենց գրպանը, նոր գըլխաւոր և մասնակի ճիւղեր շինելու ծրագիրներ կը անուցանեն, և նուազ փարթամներն ալ գոնէ իրենց գիծերը նորոգելու կը զբաղին։ Քանատայի Խաղաղականի Երկաթուղիին Նախագահը անցեալները յայտարարեց.—«Այսօր իսկ պատրաստ ենք 2 միլիոն Սթերլենի արժողութեամբ վակոն և լօքոմօթիվ գնելու, եթէ պատրաստ գտնենք»։ Իրաց այս կացութեան առջեւ զարմանալի չէ ուրեմն որ երկաթի գիները բոցավառին, պղինձն ու թիթեղը վեր ցատկեն։ Նոր թումբեր և նոր նաւահանգիստներ նոր երկաթուղիներու հետ կը մրցին բանուած մետաղ ճարելու համար, և բնականաբար գործարանատէրերը խամ նիւթի պէտք կ'ունենան և ահա գիներուն բարձրացումը։ «Երկաթի ու Պողպատի Օրաթերթը» հետեւեալը կը գրէ.— Երկաթի և Պողպատի կացութիւնը անսովոր կերպով ջղագրգիռ է։ Մթնոլորտը ելեկտրականացած է, և կայծ մը կը բաւէ ահուսարսափ պատճառելու համար»։ Եւ իրաւ ալ սկովտական ձուլարան մը յառաջիկայ Յնվ.-Փետր.ին յանձնելի 6000 թոնոնոց ապսպրանքի մը տակ մտած է Ամերիկայի համար. Քանատա չարունակ կը գնէ։ Աւստրալիա, Իտալիա, Հարաւային Եւրոպա ամէնքն ալ խառն երկաթ կը պահանջեն, Իտալիա իր բոլոր երկաթուղիները նորոգելու կ'աշխատի։ Դեկտ. Ձին մէկ շաբթուան մէջ Կլասքօ 225,500 թոնօ ծախեց, Լոնտոն 120 հազար թոնօ։ Գինը դեկտ. 15ին թոնօ գլուխ 62 շիլին 10½ փէնսի բարձրացաւ. մինչդեռ երեք շաբաթ առաջ 57 շիլին 6 փէնս էր։

Մեծ նպարավաճառները, չաքարավաճառները, ծխախոտի վաճառականները և ուրիշներ որոնք իրենց վաճառքները թիթեղեայ տուփերու մէջ դնելու պէտք ունին, այսօր հարիւրին 15-20 աւելի գին կը վճարեն քան մէկ-երկու ամիս առաջ, յանձնումի ալ վաճառողին կամքին թողուած ըլլալով հանդերձ։ Տուփ գործածող վաճառականին համար ծանր խնդիր մըն է ասիկա. եթէ չկրնայ ձեռք բերել, չի կրնար իր վաճառքը դուրս զրկել, և ձեռք բերած ատեն ալ իր վճարած գինը ընելիք շահը կը պզտիկցնէ։

* *

ԼԱՀԷՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ. — Ռուսիա խաղաղութեան նոր ժողովքի մը հրաւիրեց Տէրութիւնները. նախագահ Րուզվէլթ երկրորդեց հրաւէրը։ Նոր տարւոյն առաջին միջազգային գործը ըլլալ կը թուի խաղաղութեան նոր Դեսպանախորհուրդը, գումարել Լահէյի մէջ։ Թուականը վերջնականապէս որոշուած չէ, բայց կը կարծուի թէ Զատկին մօտերը պիտի ըլլայ։ Օրակարգի խնդիրներէն մին է, կ'ըսեն անգլ. թերթերը, սպառազինութեանց նուազման առաջարկը, զոր ըրած է Մեծն Բրիտանիա։ Սակայն Ժողովէն առաջ նոր մարտանաւեր ապըսպրուած են արդէն Անգլիոյ ծովային նախարարութեան կողմէ. Ֆրանսա վեց նոր զրահաւորներու շինութիւնը քուէարկեց, Գերմանիա իր ատրճանական նաւային ծրագիրը իրագործելու կը նայի, Միացեալ Նահանգները նմանապէս։ Բայց տարակոյս չկայ թէ Ժողովին մէջ բաւական պիտի խօսուի սպառազինութիւնները նուազեցնելու խաղաղասիրական գործին բարոյական կողմերուն վրայ, և պատուիրակները զիրար գերազանցելու պիտի աշխատին ի նպաստ խաղաղութեան յայտարարութիւններ ընելու մասին։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՀԱՄՄԷ ?

Նորօրինակ փեսայութիւն մը։

Իրողութիւնը տեղի կ'ունենայ ի Միջագետս.—

Պարոն մը կը կարգուի օրիորդի մը հետ, ինչ որ շատ արտասովոր բան մը չէ անշուշտ։

«Վերջապէս մինա՛կ», — կը բացագանչեն կարգուած երիկուններն հիմնեան սենեակի մէջ, և... երջանիկ կ'ըլլան։

Բայց, հետեւեալ իրիկունը, կ'երեւի թէ նոր փեսան բաւական համարելով սաշի երիկուան «Վերջապէս մինակ»ը, չուզեր այս գիշեր ալ «Վերջապէս մինակ» մնալ իր նոր հարսին հետ, բայց կարծես ուզելով իր միօրեայ փեսայութեան վարձքը առնել, կը կոտրէ հարսին սնտուկը և մէջը գտնուող 15 ոսկին գողնալով՝ կ'երթայ ուրիշ գեղուհիներու հետ «Վերջապէս մինակ» մնալ։

Վարձքդ կատա՛ր, պարոն նոր փեսայ, ո՛վ անամօթ բարեկամս, ո՛վ չեղածի սիրելի՛ս, որ չբաւականանալով գողնալ տիկնիդ... նորիկ ծաղիկները, գողցա՛ր նաեւ անոր տասնըհինգ ոսկին։

Խեղճ աղջիկը ինտո՞ր հաւաքած էր արդեօք այդչափ դրամը, և արդեօք ինտո՞ր լացաւ, երբ առաւօտ արթննալուն՝ տեսաւ թէ՝ տասնըհինգ ոսկին և էրիկը... Հափշտա՛կ եղեր են։

Ո՛ անգութ ամուսին, եթէ գողցար սնտուկին դրամը, գոնէ դուն չփախչէիր, որպէս զի տիկինդ քեզմով մխիթարուէր։

Երեւակայեցէք հիմա խեղճ նոր հարսին դժբաղդութիւնը,

Տասնըհինգ ոսկին ալ չկա՛յ, էրիկն ալ չկա՛յ...

Պարո՛ն ամուսին, ըրածդ շատ գէշ բան էր. մարդ իր կնկանը սնտուկը կոտրելով դրամը չի գողնար, այլ առանց սնտուկը կոտրելու կը գողնայ, քանի որ այդ տասնըհինգ ոսկին քո՛ւկդ ալ կը համարուէր.— չէ՞ մի որ՝ ամուսնութեան մէջ՝ կնկանը ունեցածը էրկանն է և էրկանը ունեցածը՝ կնկանը։ Միայն թէ դուն ոչի՛նչ ունենալով՝ կնկանդ ունեցածը առի՛ր և կնկանդ մնալիք ոչինչ ձգեցիր։

Նա ու ժամանակակիցներս քեզի կը դատապարտենք, ո՛վ անամօթ բարեկամս, որովհետեւ ըրածդ շատ այլանդակ ու անվայել է։ Իրա՛ւ է թէ մարդիկ կան, որ իրենց կնիկէն բոլոր դրամօժիտները կ'առնեն և այդ դրամօժիտները մէկ շաբթուան մէջ կ'ուտեն, բայց ասոնց ըրածը օրինաւորութեան սահմանէն դուրս չելլեր։

Գնա՛ գնա,՛ (քն ա քն ա), սիրելի՛ս, պարզիկ կնոջդ հետ, անոր աղջկերուն ինկի՛ր։

—Տասնըհինգ ոսկիդ կերայ, ես ըրի դուն մի՛ ընէր, ...

Ու վստահ եմ թէ տիկինդ՝ բարի աղջիկ ի բնէ՝ պիտի ներէ քեզի, բայց ասկէ վերջը պիտի զգուշանայ իր պզտիկ խնայողութիւնները սնտուկին մէջը կամ բարձին տակը պահելէն, այլ— հաւանաբար պիտի դնէ գուլպային մէջ և գիշերները դրամարկղ-գուլպաները չպիտի հանէ ոտքէն։

... Այն տիկինները, որոնք իրենց էրիկներուն վրայ շատ մեծ վստահութիւն չունին, կրնան այս նոր հարսին օրինակին հետեւիլ։

ՆԱՎՌՕՏ

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՄԿՐՏԻՉ ԷՖ. ՇԱՐԱՊԽԱՆԵԱՆ (Մեծ Նոր Գիւղ).—Ձեր տարեկան բաժնեգինը, 1 Օսմ. ոսկի, ստացանք Նազարէթ էֆ. Եզեկիէլեանի ձեռքով։

ԱՐՁԱԳԱՆԳ

«ԱԶԳԱՏԱՍԷՐ»Ի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ինչպէս գրած էինք ասկէ առաջ, Ազգասէր Տիկնանց պարահանդէսը պիտի սարքուի Բերա-Բալասի սրահներուն մէջ՝ յառաջիկայ Փետր. 20.2ին։

Սաչափ ըսենք միայն թէ՝ այս պարահանդէսը իր տեսակին մէջ մէկ հատիկը պիտի ըլլայ և saisonին ամէնէն հրապուրիչը։

Այս մասին ամէն պատրաստութիւններ կը տեսնուին՝ Կարգադիր Մասնախումբին ազնուաշուք տիկիններուն կողմէ, որոնք ամէն ջանք ու զոհողութիւն պիտի գործադրեն՝ այս պարահանդէսը անօրինակ կերպով գեղեցիկ ընելու համար։

Ահա Կարգադիր Մասնախումբի անդամուհիներուն ամբողջական ցանկը՝ ինչպէս խոստացած էինք արդէն, ֆրանսերէն ցանկին համաձայն.

ՏԻԿԻՆ, ՏԻԿԻՆ
Մարթէն Ցակոբեան,
Մ. Գարբալի,
Ժ. Էլիասգօ,
Վ. Էսաեան,
Ժ. Ֆէրնանտէզ,
Անտօն Հաճիպիար,
Ա. Հիւրմիւզ,
Ժ. Ժիւէրի,
Արամ Կէօչէօղլու,
Պետրոս Խորասանճեան,
Անտօն Մըսըրլը,
Ա. Մըսըրլը,
Ն. Ներսէս,
Կոմսուհի Լ. Օսթրօրակ,
Ա. Բէքմէզեան,
Միքայէլ փաշա Փորթուկալ,
Գրիգոր Սինապեան,
Սարգիս Էֆէնտի,
Լ. Սերվիչէն,
Պառոնուհի է. տը Վանտէօվր,
Գանձապետուհի՝ Տիկին Տիրան Կիւմուշկերտան։

———

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒԸ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼԸ.—

«Ծաղիկ»ի Կաղանդի Բացառիկ Թիւը, որ գրական ճշմարիտ հմայք մը պիտի ըլլայ, տեղական օտար Մամուլին մէջ ալ արձագանգ գտած է եւ ֆրանսերէն թերթեր մեծ գնահատումով կը խօսին այս թիւին վրայ։

«Մոնիթէօր Օրիանթալ» սապէս կը գրէ.—

«Հաճոյքով կ'իմանանք թէ ԾԱՂԻԿ Հայ կնոջաթերթին ճնորհալի խմբագրապետուհին՝ Օր. Հայկանոյշ Մառք կը պատրաստէ Կաղանդի ճոխ թիւ մը, որ պատիւ պիտի բերէ Մամուլին եւ Հայ գրականութեան։ Այս Բացառիկ Թիւը պիտի պարունակէ գրական կտորներ՝ ստորագրուած Հայ համայնքին ամենէն յարգուած գրագէտներէն։ Այս Բացառիկ Թիւը խիստ ջերմագին ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ Հայ հասարակութեան կողմէ որ արդէն մեծ ընդունելութեամբ մը կը պատուէ այս Կանացի Հանդէսը»։

«Սթամպուլ»ի մէջ ալ հետեւեալը կը կարդանք.—

«ԾԱՂԻԿ.—Օր. Հայկանոյշ Մառք, «Ծաղիկ» Հայ կնոջաթերթին ճնորհալի խմբագրապետուհին, Կաղանդի առթիւ Բացառիկ Թիւ մը կը պատրաստէ։ Բացառիկ Թիւը պիտի պարունակէ բազմաթիւ յօդուածներ՝ Հայ համայնքին ամենէն ճշանաւոր գրագէտներէն։ Ուրեմն կարելի է գուշակել որ «Ծաղիկ» կնոջաթերթի Կաղանդի Բացառիկ Թիւը ջերմագին ընդունելութիւն պիտի գտնէ Հայ համայնքին անդամներուն մօտ»։

———

Մ. ՍԷՎՎԷԼԼ.—

Պոլսեական հանրածանօթ դաշնակահար Մ. Ժ. Սէվվէլլի բազմաթիւ աշակերտները և բարեկամները ցաւով պիտի լսեն որ՝ կարող ու համակրելի արուեստագէտը այսօր վիրաբուժական գործողութեան մը պիտի ենթարկուի աւստրիական հիւանդանոցին մէջ։ Քսան օրի չափ Մ. Սէվվէլլ պիտի ծառայէ անկողնի, որով չպիտի կարենայ մասնակցիլ Իւնիօնի նուագահանդէսներուն։

———

ՆՈՐԸՆ ԵՐԱԺՇՏԱԲՈՒԺՈՒԹԻՒՆ.—

Եէտիգուլէի յունական հիւանդանոցը՝ հետեւողութեամբ մեր Ազգ. Հիւանդանոցին՝ որոշած է իր ջլախտաւորներն ալ դարմանել երաժշտութեամբ։ Էրմիսի և Ջարիոնի երգեցիկ խումբերը ընդունած են փոխն ի փոխ Յունաց հիւանդանոցը երթալ և ջլախտաւոր հիւանդներուն ականջները պարուրել երաժշտական քաղցր ներդաշնակութիւններով։

Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձու Տօքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան մասնաւորաբար երաժշտաբուժութեան վրայ խօսող շատ մը գիրքեր բերել տուած է Եւրոպայէն, աւելի մանրամասն կերպով ուսումնասիրելու և հիւանդանոցին մէջ կիրարկելու համար երաժշտաբուժութեան դրութիւնը։

———

ԱՏԷԼԻՆԱ ԲԱԹԻ.—

Համբա՛ւ մըն ալ որ կը մարի։

Անզուգական արուեստագիտուհին՝ Տիկին Ատէլինա Բաթի Լոնտոնի մէջ տուաւ իր հրաժեշտի վերջին ներկայացումը՝ Պարպիէ տը Սեվիլով, և ասկէ վերջ ա՛լ պիտի քաշուի թատերական ասպարէզէն, ինչպէս ծանուցած էինք արդէն։

Թատրոնի պատմութեան կը պատկանի ալ Ատէլինա Բաթիի անունը, որ Սառա Պերնարի անունին հետ հաւասարապէս նշանաւոր է ներկայ դարուս արուեստագիտական շրջանակին մէջ։

Բաթին քաշուեցաւ։

Նայի՛նք կարգը ե՞րբ պիտի գայ մեծն Սառայի, որ սակայն բնաւ այն տեղուանքը ըլլալ չի թուիր։

———

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔ

—Երբեք մի՛ դատէք մարդ մը՝ իր գործածած հովանոցէն։

—Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ յաճախ հովանոցը իրը չըլլա՞ր։

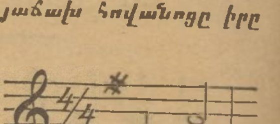

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԿՏԱԿՆԵՐԸ 1906ԻՆ. — 1906 տարին հանրային կտակներուն մասին հարուստ տարի մը եղաւ Անգլիոյ համար։ Վեց միլիոն սթերլինի գումար մը կտակուեցաւ բարեգործական, կրօնական և ուրիշ հանրօգուտ գործերու։ Այս գումարը գոյացած է իննսուն կտակներէ, և 20 միլիոն սթերլիններկոյացնող արժողութիւններէ։ Վերջին քսան տարւան մէջ եղած բարեգործական կտակներուն բաղդատմամբ կրկինը եղած է այս տարի։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՆՔԱՆԵՐՈՒՆ ՆԵՐԿԱՅ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ. — Հետեւեալ ցանկը վեր ի վերոյ ցոյց կուտայ աշխարհի գլխաւոր պանքաներուն դրամական կացութիւնը.—

	Դեկտ. 1 1906 սթերլին	Յուլ. 1 1906 սթերլին	Յուլ. 1905 սթերլին
Ռուսիոյ Պանքան	122,000,000	97,881,000	108,631,000
Ֆրանսայի Պանքան	109,437,000	114,00,0000	106,100,000
Անգլիոյ Պանքան	32,800,000	28,748,000	31,090,000
Գերմանիոյ Պանքան	37,365,000	40,176,000	46,253,000
Աւստրիոյ Պանքան	47,000,000	44,755,000	48,042,000
Սպանիոյ Պանքան	15,350,000	15,027,000	14,903,000
Հոլանտայի Պանքան	5,500,000	6,605,000	5,631,000
Պելժիոյ Պանքան	5,000,000	4,768,000	4,801,000
Նիւ-Եորքի Պանքաները	34,000,000	34,602,000	41,710,000
Ամերիկեան գանձը	178,185,000	153,155,000	139,280,000

Ռուսիոյ և Միացեալ Նահանգաց Պանքաներուն վրայ պարզ ակնարկ մը կը բաւէ հասկնալու համար թէ 1906ին ոսկեդրամը ի՛նչ ուղղութեամբ հոսեր է։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ՀԱՆՈՒԱԾ ԹՈՒՂԹԵՐԸ.— Դրամի նուազութիւնը բնականաբար սահմանափակեց այս տարի նոր թուղթերու շրջաբերութիւնը։ Գարնան 89 միլոն անգլիական ոսկիի ռուսական փոխառութիւն մը եղաւ, որուն 13 միլիոնը Անգլիա գնեց։ Անգլիական կառավարութիւնը այս տարի միայն 7 միլիոն սթերլինի թուղթ հրապարակ հանեց «Իւլանտական հող» անունով յունիսին մէջ։ Բրուսիա 28 միլիոն անգլ. ոսկիի ներքին փոխառութեան թուղթեր հրապարակ հանեց։ Հետեւեալ ցանկը կը ցուցնէ վերջին վեց տարւան մէջ հրապարակ հանուած թուղթերուն արժէքը.—

Տարի	Սթերլին
1901	159,558,498
1902	153,811,987
1903	108,426,680
1904	123,019,680
1905	167,188,408
1906	120,173,000

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

3 Յունվ. 1906

Ֆրանսական 3%	95.52
Օսմանեան Միացեալ	95.10
Երկաթուղի	154.75
Պանք Օթթոման	682.—

ՃԵՅԼԱՆ հանդերձեղէնաց վաճառատան աղէք կարդալ Դ. էջը

ՔՐՈՆԻԿ

ԱՍՏԻՃԱՆԱՑՈՅՑ՝ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՈՒ

Գրած էինք թէ Ս. Պատրիարք Հայրը աստիճանացոյց մը կը պատրաստէ, ուր պիտի սահմանուին բարերարներու և նուիրատուներու տրուելիք տիտղոսներու աստիճանները։

Պաշտօնակից մը կը հաղորդէ թէ՝ Ս. Պատրիարք Հայրը այս գործին առաջին գլխուն մէջ պիտի մանրամասնէ բարեգործութիւններու տեսակները, իսկ երկրորդ գլխուն մէջ պիտի թուէ տիտղոսներուն հետեւեալ ցանկը.

50-500	ոսկի վճարողը՝	Նուիրատու
500էն 1500	» »	Արդիւնարար
1500-3500	» »	Երախտարար
3500-6000	» »	Բարերար
6000էն աւելի		Բարերար Ազգիս

Իսկ բարոյապէս սատարողները Վաստակաւոր

ԱԿՆԱՑ Առաջն. տեղապահ Տ. Արտաւազդ վրդ. Պատրիարքարանի յանձնարարութեամբ ճամբայ ելած ըլլալով, Կիրասոն հասած է, ուրկէ մայրաքաղաքս կը հասնի մէկ քանի օրէն։

ԱՐՄԱՇԻ հինգ ընծայացուները, ինչպէս գրած էինք, երէկ մայրաքաղաքս հասան առաջնորդութեամբ Դեպրեվանքին ներքին տեսուչ Տ. Մեսրոպ վրդ.ի և Պատրիարքարան կը մնան։ Ս. Պատրիարք հօր յանձնարարութեամբ Պատրիարքարանէ յանձնարարուեցաւ Տ. Տ. Բագրէն, Զաւէն, Վահրիճ, Տիրայր Ղեւոնդ, Գրիգորիս և Կորիւն վրդ.ներուն որպէս զի կիրակի օր ներկայ գտնուին Մայր եկեղեցւոյ արարողութիւններուն։ Այս առթիւ պիտի պատարագէ Տ. Զաւէն Ծ. վրդ. իսկ ընծայացուներուն խարտաւիչակի պաշտօնը պիտի կատարէ Տ. Մեսրոպ վրդ. Նաբայեան։ Երգեցողութիւնք ինչպէս յայտնի է եռաձայն պիտի երգուին։

ԴՊՐԵՎԱՆՔԻՆ միաբաններէն Տ. Արսէն վրդ. Եղիկեան, այս օրերս Խասգիւղ երթալով ձեռնարկած է տեղւոյն ազգ. վարժարանին նորոգութեան։ Այս գործը արդէն Տ. Արսէն վրդ.ի նախաձեռնութեամբ շինուած է, Օրմանեան Ս. Պատրիարքին վանահայրութեան միջոցին։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎՈՅ որոշմամբ կարգ մը յանձնարարութիւններ եղած էին Պաղտատի Պատր. Փոխանորդ Տ. Սեբովբէ վրդ. Սամուէլեանի, տեղական ժողովոց, վարժարանաց բարեկարգութեան և ժողովրդեան հոգեւոր պէտքերուն մասին։ Սեբովբէ վրդ. ինչ ինչ բացատրութիւններ տուած է Պատրիարքարանի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Բոնթան առջի օր Բերա Ս. Պատրիարք հօր բնակարանը երթալով այցելեց Ն. Սրբազնութեան։

ԴԱՏԸՖԻՒՂԻ Արամեան վարժարանը ընդարձակելու համար տեղւոյն բարեսէրներուն դիմում եղած ըլլալով 700 ոսկիի մօտ գումար մը հաւաքուած է, Այս առթիւ խնամակալութիւնը մտադրած է վարժարանին եռեւը գտնուող տունը գնել և միացնել։

ՄԱՐԱՇԻ Գաւառ. Ժողովը Նոյ. 12ին կիրակի օր նիստ գումարած է 17 անդամոց ներկայութեան, իսկ երեք անդամները կը բացակայէին քաղաքէն ու մէկն ալ մեռած էր։ Նիւար խորհրդակցութիւններէ վերջ ժողովը նկատելով որ Կաթող. փոխանորդ Տ. Փառէն վրդ. ընտրելութենէն կը հրաժարի, միւս երկու ընտրելիներէն Տ. Կորիւն վրդ. Սաայեանի և Տ. Եղնիկ Գապայեանի մասին քուէարկութիւն կատարած և Մարաշի վիճակին առաջնորդ ընտրած է Տ. Կորիւն վրդ.ը։ Սսոյ Սրբազան Կաթողիկոսը բաւ ամենայնի համաձայն գտնելով օրինաց, ընտրութիւնը հաստատած է և զայն ծանուցած է Մարաշի Գաւառ. Վարչութեան։ Նոյնը հաղորդած է նաև Պատրիարքարանի։

ԴԱՏԸՖԻՒՂՑԻ մէկ քանի բարեսէր ազգայիններ տեղւոյն եկեղեցւոյ երգեցիկ մանուկները քաջալերելու և եկեղեցւոյ երգեցողութեանց մղում մը տալու համար քարոզիչ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեանի տրամադրութեան տակ այլ և այլ նուէրներ դրած են, ինչպէս ժամագիրք, գիրք, դպրոցական առարկաներ, յարմար առիթներու մէջ դպիր տղոց տրուելու համար։

ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐՈՒ Անարատ Ցղութեան կարգին հիմնադիր կրօնաւորուհիներէն Քոյր Աննա Էքմէքճեան իր մահկանացուն կնքեց 75 տարեկան հասակին մէջ։ Կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է Հայ-հռոմէական հասարակութեան, մասնաւորապէս աղջկանց դաստիարակութեան մէջ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Փօքրիկն Ա. Հարէնց տարեգլխոյ առթիւ մէկ մէճիտ նուիրած է որբոց պտղադնի համար։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ

ՉՈՒԱՐՃԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԿԱՂԱՆԴՉԷՔ

Այժմէն իսկ խնամուած պատրաստութիւն մը կը տեսնուի Հանրագիտակի Խմբագրութեան կողմէ ընթերցասէր հասարակութեան ներկայացնելու համար գրական զուարթ կաղանդչէք մը, ուր հրապարակին վրայ անուն ունեցող հին ու նոր ԱՌԱԿԱԽՕՍՆԵՐ, ԵՐԳԻԾԱԲԱՆՆԵՐ, ՖԱՆԹԷԶԻՍԹՆԵՐ և ՉԱՒԵՇՏԱԳԻՐՆԵՐ ու մէկ խօսքով գրիչ ունեցող քանի աւելի գրագէտներ կը փութան թէ՝ իրենց մաքի զուարթ ու սրամիտ արտադրութեամբ և թէ խիստ յաջողակ լուսանկարներով։

Հանրագիտակի Կաղանդի Թիւը արդարացնելու համար ճշմարիտ կաղանդչէքի անունը ու գեղարուեստական ճաշակը խմբագրութիւնը զարդարած է անոր կողքը մինչև ցարդ նմանը չտեսնուած չքեղութեամբ մը որ ինքնին առինքնող հանգամանք մը ունի իր օռնըրմաններով, ծաղկենկարներով ու այլազան հրապարակներով։ Երամշտասէր օրիորդներուն պարոններուն ալ գոհացում տալու համար Հանրագիտակ իր այս թիւին մէջ զետեղուած է ծանօթ երգահան Ս. էֆ. Բաբելեանի հեղինակած «Հանրագիտակ բօլքան» երկու էջի վրայ, որ կրնայ նուագուիլ դաշնակով և ջութակով։ Այս ամէն առաւելութիւններով կը ներկայանայ Կաղանդի Հանրագիտակը ընդհանուր զուարթութիւն սփռելով իր ընթերցողներուն, որոնցմէ մինչև ցարդ գըտած ընդունելութիւնը իրեն զօրավիգ ունի Խմբագրութիւնը։

Հանրագիտակ հակառակ իր խիստ ընդարձակ ծաւալին և գրական ու գեղարուեստական հանգամանքին պիտի ծախուի Կ. Պոլսոյ համար 100 փրյ. իսկ գաւառներու համար 3 ղրշ. գինով։

Գաւառական յանձնարարութիւնք պէտք է հիմակուընէ կանխիկ փոխարինութեամբ հասնին խմբագրատուն, քանի որ սպառումէն ետք բնականաբար կարելի չպիտի ըլլայ գոհացում տալ եղած խնդրանքներուն։

ՄԱՍԻՍԻ 4րդ թիւն է որ հրապարակ կ'ելլէ այսօր խմբագրութեամբ Տիար Ենովք Արմէնի, որուն խոստումն է իր այս ձեռնարկը օժտել գրական կատարելութիւնով, Այժմէն ապահոված է աշխատակցութիւնը ծանօթ գրողներու, որոնցմէ ոմանք երեւցան մինչև ցարդ հրատարակուած թիւերուն մէջ։ Քաջայայտ ենք որ գրասէր հանրութիւնը պիտի քաջալերէ երիտասարդ հրապարակագրին այս գրական ձգտումը, նիւթապէս ու բարոյապէս սատարելով անոր, որ կարող ըլլայ Մասիսը գրական լաւագոյն շաբաթաթերթի մը ամէն առաւելութիւններով օժտել։ 4րդ թիւին բովանդակութիւնն է.— Մեր «Ինտելիգենցիա»ն՝ Ենովք Արմէն։ Հրաշագործ Սրէյն՝ Եղիա Տէմիրճիպաշեան։ Պուլկար Գրականութիւն՝ Վահան Ցարութիւնեան։ Գետերուն Մոնոնգը՝ Ճան. Ինտրաի «Ներաշխարհ»ը՝ Արամ Նիկողոսեան։ Բառերուն Արժէքը Գրականութեան մէջ՝ Լը Պոնոմ Քրիզալ։ Քրոնիկ Ե. Ա.։ Գրական և Գեղարուեստական։

ՄԱՆՉՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՄԱՀ

Երկուշաբթի ժամը 8ին Սամաթիա Ուզունճի Օվա Թաղին մէջ իր մահկանացուն կնքեց հարիւրամեայ Տիկին Թուրֆանտա Սյնանեան (Եվէրէկցի), մեծ-մայր Ազգ. Վարժարանաց Ուսուցիչ Արիստակէս էֆ. Սարգիսեանի։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ առջի օր, Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին մէջ և թաղուեցաւ Պալըգլը Ազգ. գերեզմանատունը։

ԹԱՏՐՈՆ

ԴԱՏԸՖԻՒՂԻ ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆԸ
ԹԱՏԵՐԱՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
SPECTACLE—CONCERT
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ՍԻՆԱԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻՆ
Դեկտ. 22, այս գիշեր ժամը 3ին
Ի ՊԱՏԻՒ
ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ՄՆԱՑԵԱՆԻ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ
ՄՆԱԿԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ՝ առաջնորդութեամբ Մ. ՄՆԱՑԵԱՆԻ պիտի ներկայացնէ
ԲԻԷՐ ՏԻՒ ՇԸՄԷՆ
Տոմ 7 արար
ՔԱՒԵՇՏ 1 ԱՐԱՐ

Մ. Օրնանեանի նուագախումբը պիտի զարնէ Օրնանեանի «Սուլթնիր որ Ջմեռն»ը, «Բրֆլէ տիւ Բուալ»ն, «Ֆանն-մոլորեք»ն, «Ֆանթեզի Օրիանթալ»ը, Հէրոլտին «Ուվէրթիւռ Զամբա»ն, Զուրհանեանին «Լէպլէպիճի»ն, Կուսոյին «Ֆաուստ»ը. և յաւիտենական... «Կավալ—Ռօլքան»։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Սագըզլի կառավարիչ Աթըֆ պէյ Պետական Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղին անդամ կարգուեցաւ և իրեն յաջորդեց Սագըզլի մէջ՝ Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Հիւսէյին Ֆախրէտտին պէյ։

∴ Քաղաքապետութեան շրջանակին մէջ գտնուող Կէյպզէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Էտրէմիտի գայմագամ Թահիր պէյ, որուն յաջորդեց Կէյպզէի գայմագամ Րամիզ պէյ։ Գոնիայի Քոչ-Հիսար գաւառակին գայմագամ կարգուեցաւ Կէտոսի նախկին գայմագամ Րէֆէթ էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սանիէի աստիճան տըրուեցաւ Կայս. Անձ. Գանձուն Կայս. կալուածներու դիւանին քարտուղարներէն Լութֆի ու Ֆէյզի էֆ.ներու, Սալիսէ՝ Պոլսոյ Առեւտր. Ա. դատարանին օգնական անդամ Էօմէր Լութֆի պէյի։

ԹՈՒՐՔԵՒԲՈՒԼԿԱՐ առեւտրական պայմանագրին մէկ քանի մասերը՝ որոնք վերապահութեան ենթարկուած էին, կը քննուէին Մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշայի Նախագահութեամբ յանձնաժողովէ մը։ Համաձայնութիւնը կատարելապէս գոյացած ըլլալով, պայմանագիրը Նախարարաց Խորհուրդին մատուցուեցաւ։

∴ Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ Թուրքեւպուլկար առեւտր. դաշնագիրը վաւերացուեցաւ Սօպրանիէէն և պաշտօնը պիտի հրատարակուի Նւրոպական Յունվար 10ին։

ԴՐՈՇՄԻ ՕՐԷՆՔԸ.— Հանր. Պարտքի վարչութիւնը հարցումի մը պատասխանելով ծանոյց թէ թղթատարական բաքէթներու և հակերու քօնէսըմանները դրոշմատուրքի ենթակայ են։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Ճէնովայի մէջ Օսմ. Կառավարութեան հաշւոյն շինուած եօթը թօրփիլանաւերը, առջի օր ուշ ատեն Պոլիս ժամանեցին, և Այ Ստէֆանոսի առջև խարսխելով երէկ Պոլսոյ Նաւահանգիստը մտան։

ՎԱՆԱՑ Նահանգին Տէֆթէրտարնէի պաշտօնեայ Մէհմէտ Խայրի էֆ. Կայս. Իրատէով դատաստանի ենթարկուեցաւ վասն զի բռնութեամբ յափշտակութիւն կատարած է։

ՊՈԼՍՈՅ ոստիկաններու ժողովին անդամ կարգուեցաւ Զրուսայի Նահանգին ոստիկանութեան նախորդ քօմիսէր Իսմայիլ էֆէնտի։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԵՊԸՆԹԱՑԸ երէկ երեք ժամ ուշ հասաւ Պոլիս, Մաճառստանի մէջ ձիւնի առատութեան պատճառաւ։ Կառախումբը չորս ճամբորդ միայն բերաւ։

ՅՈՅՆ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Ֆէնէրի Պատրիարքարանը 900 ոսկիի փոխառութիւն մը պիտի ընէ, առաջիկայ տօնական օրերուն առթիւ ըլլալիք բացարիկ ծախքերուն համար։

∴ Յոյն թերթերը կը գրեն թէ Յունաց հիւանդանոցին հոգաբարձութեան մէկ քանի անդամները շատ ծանր կը գտնեն այն պայմանները, զորս Մ. Մավրոկորտաթօ կցած է իր 25000 ոսկիի վերջին նուէրին, նոր թեւեր կառուցանելու համար։ Հոգաբարձուները նախապատիւ կը համարին գործէ քաշուիլ, քան այդ տեսակ պայմաններու հպատակիլ։ Մ. Մավրոկորտաթօ իմանալով այս խնդիրները, փափաք յայտնեց վերստին բանակցիլ այդ պայմաններուն մասին, որպէսզի համաձայնութեան գետին մը գտնուի։

ՀԱՄԻՏԻԷ Առեւտրական Վարժարանը պիտի ընդարձակուի, որովհետեւ ուսանողներու թիւը 500ը անցած է։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՂՈՂՈՒՄ ՍԱԼԻՀԼԻԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐՈՒՆ

ԳԻՒՂԵՐ ԵՒ ՇԷՆՔԵՐ ԿՈՐԾԱՆԱԾ

ՍՐՏԱՃՄԼԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

ՍԱԼԻՀԼԻ (Իզմիր), 10 Դեկտ.

Նախընթաց շաբթու ճշմարտապէս աղէտալի եօթնեակ մը եղաւ Սալիհլիի և իր շրջականներուն համար այն մեծ ու աւերիչ ողողման պատճառաւ, որ մեծ վնաս պատճառեց նաև Այտընի նահանգին այլեւայլ մասերուն մէջ։

Սալիհլիի մէջ շաբաթէ մը ի վեր անընդհատ կերպով վազող անձրեւը, գաւառակիլ կուտար աւերիչ մեծ ողողում մը որ տեղի ունեցաւ կիրակիէ լուսնալու գիշերը։ Կէս գիշերին լուռ փողոցներուն մէջէն արձագանգուած հրաշէնի հարուածները ու օգնութեան սուր ճիչերը ընդոստ արթնցուցին Սալիհլիի ժողովուրդը որ պահ մը սարսափահար եղաւ։ Փողոցներուն մէջ ու ճամբաները ջուր լեցուած էր, մէկ կանգունէն աւելի, որ հետզհետէ կը շատնար, կը լճանար։ Թաղապետութիւնը ու գայմագամ պէյը անմիջապէս անձամբ պէտք եղածները ի գործ դրին Թաթար Չային առաջքը առնելու համար, որ յորդած, հետզհետէ քաղաքին կըսպառնար։ Արշալոյսին մօտ վերջապէս գետին հասանքին առաջքը քիչ մը առնուեցաւ բազմաթիւ գործաւորներու աշխատութեամբ, ու ժողովուրդը արթուն յուզումի մը մատնուած սպասեց առաւօտեան, եղած աւերները ճշդելու համար։ Ատտուն բարձր տեղէ դիտող մը ծով մը պիտի կարծէր Սալիհլիի շրջակայքը, ուր գիւղ ևն. չէր երեւեր, այլ քանի մը բարձր կանգուն մնացած շէնքեր սև կէտերու պէս այդ անհուն տարածութեան մէջ։ Հետեւեալ օրը բոլոր շուկան փակ էր. ժողովուրդը աղօթքներ կատարեց։

Նայելով Գասապայի ու Մաղնիսայի վնասներուն, բարեբախտաբար Սալիհլիի մէջ այնքան մեծ վնաս մը չէ պատճառած աղէտքը։ Քանի մը տուներ, որոնք խլխլած էին, տարուեցան հեղեղէն, առանց մարդկային կորուստի. և շատ մըն ալ պատեր ու ծխնելոյզներ փլան։ Կայարանին գետին մօտ գտնուող տուները ամբողջապէս քանդուեցան ջուրերէն, որոնց բնակիչները միայն ազատեցան։ Երկաթուղւոյ մօտոր կամուրջները մեծ մասամբ քանդուած են, ու հեղեղը երկաթին սալէն անցքեր բանալով հողին մէջ բոլոր երկաթեայ ձողերը առկախ կը մնան։ Ուշաքի պայմանագրական շոգեկառքը մինչև Սալիհլիի կայարանէն կէս ժամ հեռու տեղ մը կանգ առաւ, շնորհիւ պահակ պաշտօնեային ցուցուցած վտանգի նշանին, ապա թէ ոչ պզտիկ անզգուշութիւն մը մեծ վտանգ պիտի պատճառէր թէ՝ ընկերութեան և թէ ճամբորդներուն, որովհետեւ կառախումբին կանգ առած վայրէն հազիւ քսան մեթր անդին հեղեղը երկաթեայ ձողերուն տակէն անցք բանալով երկաթները բաւական տեղ քըշած տարած էր։ Ասկէ զատ մեծ կամուրջին տակի տաւլան ջուրը առած տարած էր։ Երկաթուղւոյ ընկերութիւնը բաւական աշխատեցաւ, պարկերու մէջ աւազ լեցնելով ձողերուն տակ դնել տալու շոգեկառքը կայարան բերելու համար. սակայն ոչ է օգուտ չըրին եղած ջանքերը, կառախումբը բաւական սպասելէ ետք ետ գնաց սպասատեղելու համար մօտակայ Սարդ կայարանը, ուր մինչև ցարդ կը մնայ իր ճամբորդներով միասին առանց ո և է տեղ կարենալ շարժելու, որովհետեւ ճամբաները մինչև Իզմիր շատ աւրուած են։

Սալիհլիի կայարանէն միւս բոլոր և Իզմիրի կայարանները հեռագրուեցան ճամբաներու խանգարումը, որպէսզի երկաթուղւոյ երթեւեկները դադրեցնեն։ Սարդ մնացող կառախումբին թղթատարական պայուսակները ու դրամաթղթերը քաղաքիս նամակատունը փոխադրուեցան, ու երէկուընէ սկսեալ թըղթատարական հաղորդակցութիւնները — շաբաթուան մը ընդհատումէն ետք — վերսկսան ցամաքէն, հեծեալ զինուորներու միջոցաւ։ Աւրուած հեռագրաթելերուն շինութիւնն ալ լրացած ըլլալով՝ Իզմիրի հետ հաղորդակցիլ։ Սոյդ ազրիւրէ կ'իմանանք թէ Իզմիր-Գասապա երկաթուղւոյ նիւթական վնասը 30,000 ոսկին կ'անցնի, ու բոլոր ճամբաներու շինութիւնն ալ ամիս մը կը կարօտի, որով հազիւ թէ Նոր Տարիին կը վերսկսին երկաթուղւոյ կանոնաւոր երթեւեկները։

Սալիհլիի մօտակայ այգիներուն մեծ մասը ողողումը քանդեր ու իր հետ տարեր է, ինչպէս նաև շատ հին ու հուժկու ծառեր արմատախիլ ընելով։ Քաղաքին ջաղացքները բոլորն ալ տարած է, մասնաւորապէս նոր շինուած Այտընլըի մեծ ալիւրի գործարանը, որուն 5000 ոսկի ծախք գացած էր։ Հեղեղը այնպէս ուժգնութեամբ եկեր ողողեր է գործարանը որ բոլոր երկաթեայ մեքենաները ու գործիքները և մեծ աղօրիքի քարերը, փոքր տախտակի մը պէս քշեր տարեր է, ինչպէս նաև շէնքին հոգայ քարուկիր պատերը։ Գործարանին մէջ գտնուող 5000 պարկ ալիւրն ալ տարեր է, որով այս գործարանին միայն նիւթական վնասը 7000 ոսկի է։ Հեղեղը այնպիսի վիթխարի և տունի մեծութեամբ ժայռեր գլորեր բերեր է որ մարդ կ'ապշի կը մնայ։ Թաթար Չային մէջ դիզուած ծառերը ու փայտերը հազիւ մէկ ամիսէն կրնան հաւաքուիլ և մաքրուիլ այնքան շատ են։ Հաւաքուած փայտերուն ու ծառերուն տակէն հետզհետէ մէջտեղ կուգան շատ մը վայրի կենդանիներ, ինչպէս խոզ, չնագայլ և այլն։ Կը վախցուի որ մի գուցէ մարդկային դիակներ ալ մէջտեղ հանուին, որովհետեւ շատեր ողողումէն առաջ դուրսը կը գտնուէին լերան վրայ։

Գալով մօտակայ գիւղերուն եղած վնասին, կարծուածէն շատ է։ Քաղաքին երկու ժամ հեռաւորութեամբ Ահմետլի կոչուած բաւական մեծ գիւղը գրեթէ կէսովակէս քայքայուած է, ուր բարեբաղդաբար անձի կորուստ չի կայ։ Ահմէտլիի տուները գետեզերքին շատ մօտիկ ըլլալուն, երբ գետը յորդեր է, գիւղին բնակիչները քունի մէջ են եղեր, որով մօտակայ արթուն մնացող տուներ դժուարաւ կարողացեր են քնացողները արթնցնել։ Բազմաթիւ եզներ ու կենդանիներ իր հետ տարեր է հեղեղը։ Թաթար ու Կարաղաճ գիւղերը ևս բոլորովին կործաներ են ողողումէն և գիւղի բնակիչները մէջտեղ մընացեր են, որով առջի օր բաւական ուտելիք ու նպաստ զրկուեցաւ քաղաքէս։ Սրտաճմլիկ նօթ մը հոս։ Թաթար գիւղէն կին մը իր միակ զաւակը գիրկը նստած է եղեր երբ յանկարծ ջուրը ողողեր է իր խրճիթը։ Խեղճ կինը հազիւ թէ փորձեր է ոտքի կանգնիլ, ահա այդ շուարումին մէջ գիրկէն ձըգեր է խեղճ մանկիկը։ Դժբախտ մայրը ի զուր աղիողորմ ճիչերով փնտռեր է իր սրտին հատորը խաւժող ջուրին մէջ, սակայն ջուրը տարեր է արդէն հեգ փոքրիկը։ Բազմաթիւ կովեր, ձիեր տարեր է Թաթար գիւղին հեղեղը, այնպէս որ մօտակայ կամուրջը լեցուած է կենդանիներու դիակներով։ Երկու օր առաջ ջուրէն անցնելու համար նաւ մը շինուեցաւ. բայց առտուն տեսնուեցաւ որ ջուրը նաւը առեր տարեր է։ Այսօր կանուխ նաւ մը եւս շինուելով ասկէ Թապաք Չայը նետուեցաւ հաղորդակցելու համար գետին դիմացի գիւղերուն հետ, որոնք շաբաթէ մը ի վեր փակուած մնած են իրենց տուներուն մէջ։ Բաւական դժուարութեամբ գետին միւս կողմը անցնելով պէտք եղած նպաստը ու ուտեստը մատակարարուեր են։

Ողողման օրը Թապաք Չայէն անդին կը գտնուէին բազմաթիւ ուխտարներ ու երեք հովիւ։ Երկրորդ օրը օգնութեան հասնելու համար այդ երեք հովիւներուն, ուխտարներուն ակրը առաջարկեց 10 ոսկի տալ անցնելու համար գետէն ու հաց տանելու համար խեղճ հովիւներուն։ Բայց ո և է արիասիրտ մը մէջտեղ չելաւ։ Վերջապէս, առջի օր նաւակով անցնելով ուտեստեղէն սպրուեցաւ խեղճ սովալլուկներուն, որոնք կիսամեռ վիճակի մէջ քաղաքս փոխադրուեցան։ Ուխտարներուն կէսէն աւելին ջուրը տարեր է։ Քօղմա և ընկ. 800 ուխտար կորսնցուցած է ողողման պատճառաւ։ Առջի օր Տուրասըլը կոչուած գիւղի մօտ մինչև կէս մէջքը ճահիճին մէջ մարդ մը գտնուեցաւ որ հինգ օրէ ի վեր այդ վիճակին մէջ է եղեր։ Մարդուն վիճակը անյոյս կը համարուի։ Բազմաթիւ գոյքեր կը գտնուին ջուրերուն մէջէն սնտուկ, անկողին, անօթ, եւայլն եւայլն, որոնք փլած տուներուն գոյքերն են։

Դեռ շատ որոշ մանրամասնութիւններ չկան ողողումին ամբողջ վնասին վրայ, որովհետեւ շատ մը գիւղերու ճամբաները անանցանելի ճահիճներ դարձած են։ Բարեխնամ Կառավարութիւնը պէտք եղած նպաստները կ'ընէ արկածեալ ընտանիքներու համար։ Մաղնիսայի և Գասապայի կողմն ալ շատ վնասներ կան կ'ըսուի որոնք դեռ որոշ չեն։

ՍՏԵՓԱՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹԱՆՃԸՐ, 2 Դեկտ.— Մարոքեան զօրքեր քալեցին Զինայի վրայ, ուր ամրացած էր Ռայսուլի, և գերի բռնեցին զայն։ Ռայսուլի բանտարկուեցաւ։ Ռայսուլի իր ընտանիքը եգանձերը ղրկած էր Գոնիարիս ցեղին մօտ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Ալճէզիրասի պայմանագիրը վաւերացած ըլլալով զայն կընքող բոլոր Տէրութեանց կողմէ, հանդիսաւորապէս ստորագրուեցաւ։ Ալֆօնսօ թագաւոր այս առթիւ «Ալճեզիրասի դքսուհի» տիտղոսը տուաւ նախկին Արտաքին գործոց նախարար հանդուցեալ Ալմոտովարի դուքսին մօր։ Ինչպէս արդէն յայտնի է, Ալմոտովարի դուքսն էր որ նախագահեց Ալճէզիրասի դեսպանախորհուրդին։

— Սպանիական կառավարութիւնը հեռագիր մը ուղղելով Զուիցերիոյ դաշնակցային խորհուրդին, խնդրեց որ շուտով նշանակէ Մարոքի ոստիկանական վերին հսկողը։

ՎԻԷՆՆԱ.— Բօլիդիշէ Քօռէսբոնտէնց կ'ըսէ թէ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալ նոր տարւոյ առթիւ նամակ մը ուղղելով Իտալիոյ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Թիթթոնիի, շնորհաւորեց զայն վերջերս արտասանած ճառին առթիւ։ Նոյն օրինակ նամակ մը ուղղեց նաև Վարչապետ Պիւլովի, խնդրելով որ ամանորի առթիւ իր շնորհաւորութիւնները մատուցանէ Վիլհելմ կայսեր։ Պարոն Էրէնթալ ամանորի առթիւ շնորհաւորութիւններ ստացաւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց Նախարար Մ. Իզվոլսքիէ, Ռումէն Վարչապետէն և Պուլկար արտաքին գործոց նախարարէն։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վարչապետ Իշխան Պիւլով նամակ մը ուղղեց համագերման դաշնակցութեան նախագահ Զոր. Լիպէրդի, կոչում ընելով գերման ժողովուրդին որ պայքարի ընկերվարականներուն, Լեհերուն, Կղերներուն և Կեդրոնի կուսակցութեան դէմ։

— Ընտրական պայքարը կը շարունակուի մեծ ոգեւորութեամբ։ Մէկ քանի թերթեր կը յառաջադրեն այն գաղափարը թէ պահպանողականները և ազատականները միանան և կոչում ընեն անջատ ընտրելիներու քուէ չտալ. վասն զի այս կերպով Կեդրոնի և Ընկերվարական կուսակցութեանց նըպաստած կ'ըլլան։ Պէռլինէր Թակէպլաթ կ'ըսէ թէ Կեդրոնի կուսակցութիւնը երբ տեսնէ որ տեղ մը իր ընտրելին պիտի չյաջողի, Լեհերու իրաւանց պաշտպան կամ ընկերվարականաց քուէ պիտի տայ, ընդդէմ ազատական ազգայնականներու։

— Քէօլթնէր մեծ ծովակալին հանգստեան կոչուելովը, անոր յաջորդեց Վիլհէլմ կայսեր եղբայրը՝ Պրուսիոյ Հայնրիխ իշխանը, որ այսպէս Գերմանիոյ նաւատորմին ընդհանուր հրամանատար կ'ըլլայ։

ՔԷՔԻՆ.— Կայս. հրովարտակ մը կիսաստուածներու կարգը բարձրացուց Կոմֆիւկիոս փիլիսոփան, յայտարարելով որ անիկա կը բնակի երկնից և երկրի մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ծարոնական խորհրդարանին նոր նստաշրջանին առեն պիտի ներկայացուի օրինագիծ մը՝ ծովային և ցամաքային ոյժերը աւելցնելու մասին։ Այս ծրագիրը պիտի գործադրուի մինչև եօթը տարի։

ՇԻՔԱԿՕ.— Ամերիկեան նաւթի իշխան Մր. Ռօքֆէլլըր երեք միլիոն տոլար նուիրեց Շիքակոյի համալսարանին։ Ցարդ հարիւր միլիոն տոլար նուիրած է բարեգործական հաստատութեանց։

ՍԵՐԱՅԵՎՕ.— Անձրեւը կը շարունակուի։ Լաշվա ողողուեցաւ։ Դրանիք երկու մէտր բարձրութեամբ ջուրի տակ մնաց։ Նիւթական մեծ վնաս կայ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	102.36½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	103.05
Երեկուան էն բարձր գինը	»	103.07½
» էն վար գինը	»	102.36½

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	148.87½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	149.75
Երեկուան էն բարձր գինը	»	149.87½
» էն վար գինը	»	148.87½

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ.Ո.	42.—
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	5.02½
Միտիլլի Պանքա		07½
Ռելանիկի «	Ֆր.	—.—
Քոմբրուլի	Ա.Ո.	9.—
Քարասու Բրէվիլէժիէ	Ֆր.	130.—
» Օրտինէռ	»	123 50
Իզմիրի քարափ	»	—.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ.Ո.	4.70
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	11.47
Ժիւիսանս Թրամվայ	» »	6.47
» պարտաթուղթ	Ֆր.	483.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	335 50
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	18.40
Քարափ Կ. Պոլսոյ	Ֆր.	439.—
Թրանսվալ		75 50

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Յունական փոխառութիւն	Ֆր.	265.—
Պանք Նաս. Կրէտ.	»	436.—
» « » Նոր	Օ.Ո.	4.04
Լաւրիոմ	Ֆր.	95.105

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	Ղշ. Փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.08
Անգլիական ոսկի	110 05
Բոլ	90.50
Մէճիտիյէ արծաթ	107.37
Ռուսաց թղթադրամ	8.66
Քրիմեց	50.

ՓՈԽԱՆԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղշ.	110.—
Բարիզի » »	Ֆր.	22.95
Վիէննայի » »	Քուրօն	21.93
Պերլինի » »	Մարք	18.65

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

2 Յունուար 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%		95.52
Օսմ. Միաց. Փոխ. 4%	բաց.	94.50
» » »	գոց.	94.55
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	150.25
Րէժիի պարտաթուղթ	»	456.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	675.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1220.—
Բարիզի Պանքա	»	1605.—
Աւստրիական Ռանթ	4%	—.—
Իտալական »	5%	103.35
Ռուսական »	4% 1901	65.50
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4%	95.60
Պալիա Քարա Այտըն	Ֆր.	704.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

2 Յունուար 1906

Անգլիական Ռանթ		86.75
Օսմ. Միաց. Փոխ. բաց.	Դ.Կ.	92.87
» » » գոց.	»	93.—
Օսմ. Պանքա		16.75
Պուլկարական 1892		102.50
Ռուսական 4% 1898—89		78.25

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ
ՓՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ
ԵՒ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ
ՃՕՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
34, Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատտէսի, 34

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան որ, Տպարանս և Փորագրատունս որ երկար տարիներէ ի վեր անդուլ գործունէութեամբ, ուղղամտութեամբ և խղճմտութեան Պոլսոյ և գաւառաց յարգելի յաճախորդներուս ամենէն ճաշակաւորներն անգամ գոհացուցած է, այս անգամ Եւրոպայէ բերել տրուած այցաքարտերու, հրաւիրագրերու, անվըլօփներու, նամակագլուխներու ևն. ևն. նոր մթերքով և դիւրամատչելի գիներուն շնորհիւ պատրաստ է մրցելու բոլոր այս կարգի հաստատութեանց հետ, պատրաստելով ամէն տեսակ և ամէն լեզուէ վաճառականական պիտոյքներ, հրաւիրագիրներ, մահազդ և ընտիր այցետոմսեր ևն. ևն. խիստ ճաշակաւոր և դիւրամատչելի։

Առնզամէ զատ փորագրատանս մէջ կը փորագրուին ամենանուրբ փորագրութիւններ, բժիշկներու և փաստաբաններու Թապէլաներ մետաղէ և քարուչուէ, ամէն տեսակ կնիքներ և առնց վերաբերեալ զանազան տեսակ մեքենաներու նոր մթերք մը միշտ պատրաստ կը գտնուի գործատանս մէջ։

Գաւառներէ ըլլալիք յանձնարարութիւնք փութով և ուշադրութեամբ կը կատարուին։ Մէկ անգամ միայն տպարանս և փորագրատունս այցելել բաւ է հաստատելու համար այն բոլոր առաւելութիւնները զորս ի դիւրութիւն յաճախորդացս չեմ խնայեր միշտ։ ՄԸՐՑՈՒՄ, ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ և ԳԻՒՐՈՒԹԻՒՆ։

ՃՕՆ

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԳԱՌՆԻԿ ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, թիւ 2
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Հաճեցէք դիմել յիշեալ վաճառատունը ուր պիտի գտնէք ընտիր ապրանքներ դիւրամատչելի գիներով։ Բամպակեղէն և բրդեղէն գուլպաներ, ֆանէլաներ, քաշքօրսէ, Թաշկինակ, շապիկներ, միտօ, և ընտիր բրդեայ և մետաքսեայ գլխու շարֆեր ևն.։ 5—3

ՃԻՇՏ ՁԵՐ ՈՒԶԱԾԸ

Ունենալ գրատուն մը ուր անմիջապէս, և առանց խաբուած ըլլալու երկիւղի, կարենաս հայթայթել գրենական պէտքերդ, դիւրամատչելի պայմաններով,— պզտիկ առաւելութիւն մը չէ։ Ահա այդ տեսակ գրատան մը բոլոր պայմանները կը լրացնէ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԸ Որուն տէրը, Յովհաննէս Պըլըճեան, իրեն նշանաբան ընտրած է յաճախորդին գոհունակութեան և շահուն մէջ փնտռել իր օրինաւոր վաստակը։

ԴԸԼԸՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ ամէն կարգի հայերէն, թուրքերէն և ֆրանսերէն գիրքերէ զատ, կը հայթայթէ Մանկապարտէզի նիւթեր, Աշխարհացոյց քարտէզներ, բնագիտական և բնապատմական պատկերներ, ձեռագործի նիւթեր։ Կ'առանձնէ նաև տպագրական ամէն տեսակ գործեր։ Դասագիրքերու նոր մթերք մը ունի։ Մեծ հաճեցէք չզիմէք, Մեծ Նոր խանի դիման կից, Կեդրոնական նոր գրատուն Յովհաննէս Պըլըճեանի։ 30—22

ՃԷՅԼԱՆ
ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՄԻՀՐԱՆ ՔԷՄՀԱՃԵԱՆ

Նոր բացուած վաճառատունը կը գտնուի Սուլթան Համամ Բինօ խանի տակ։ Սոյն Վաճառատանս մէջ կը գտնուի ամէն տեսակ արանց և տղայոց պատրաստ զգեստներ, բայթօներ, էտէնկօթի զգեստներ, մօզիլէ ալամոններ. Բոլ տը չամպըրներ և ամէն տեսակ հանդերձեղէնք։ Կը յուսանք թէ անգամ մը այցելող յաճախորդները շատ գոհ պիտի մնան թէ՛ կերպասներու առատութեան, թէ՛ ձևերուն նրբութեան գիներուն աժանութեան բաղդատմամբ ուրիշ կարգ մը վաճառատուններէն % 30 զեղչով կը վաճառուին։ Գիներնիս վերջին է։ 1 թիւ 2 գրուչ։ 2—20

ՀԱՐՃԻՐԻՆ 10 ԶԵՂՉ

ՏՈՒՆ ՃՇԴԿՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կանանց վերաբերեալ ամէն տեսակ կերպասներ, գորգեր, մուշամպաներ, թիւլ և բուրդ վարագոյրներ, ամէն տեսակ սթօրներ, նաև ընտիր ճերմակեղէններ, մատամբոլ, մերմէրշահի ևն. խիստ աժան գիներով։

Դիմեցէք Պոլիս. Պահճէ Գափու Մէյտանըջը փողոց, թիւ 21 ԼԵՒՈՆ ԷՖ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ վաճառատունը։ 30—20

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ
ԵՒ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Առաջին այցելութիւնը ՁՐԻ է

Ծննդական և աբրոթիթեան գործարաններու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկ

ՏՈՔԹ. ԳԱՐԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու ենթակային, հիմնապէս կը բժշկէ աբրոթիթեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակ հիւանդներ, և մանաւանդ դժուարամիզութիւնը։

Ամեն օր, կես օրեն վերջ, բաց ի կիրակի օրեն կը գտնուի Պահճէ-Գաբու Մէրհամէթճեան գեղատանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի 3—50

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԵՂԲ. ԳՐԱՏՈՒՆԸ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ
1907 ՏԱՐԻՈՅ

14 տարիներէ հետէ հրատարակուած սոյն ծանօթ Տարեցոյցի 1907 տարուանը լոյս տեսած է և բաց ի տոմարական տեղեկութիւններէ նոր բովանդակութիւն մը ունի զանազան ծանօթ գրողներէ և հանրածանօթ Մելքոն էֆ. Գալէնտէրի Ակնցի Գաբիկ ազգային ընդարձակ պատմութիւնը ակնայ գուարճալի բարբառով գրուած։ Նաև օրուան մը մէջ լուսանկարիչ ըլլալ պատկերազարդ ընդարձակ հատուած մը։ Ձմրան երկար գիշերներու ժամանցներ, առեւտրական տեղեկութիւններ, զուարճալիք, օգտակար խրատներ, գիտական մանրալուրք, արժէքաւոր նուէրներով մրցումներ ու հարցումներ, մէկ տարեկան Մանզումէ, ոսկի մատանի, ալպօմ մը 1000 թղթադրոշմներ, վանդակով դեղձանիկ մը, և այլն։ Կ'արժէ որ ամէն հասակի անձ մէկ հատ մը գնէ սոյն Տարեցոյցէն՝ որ 210 էջերէ բաղկանալով և Պէրպէրեան մաքուր տպագրութեամբ կը ծախուի 3 ղրշ. կազմեալ 5, գաւառաց բօստով 4 ղրշ., կազմեալ 6 ղրուշ։

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
Զաֆմաճըլար թիւ 24—26
Բերա, Թունէլ-Գաբու, 695

Ամէն գրավաճառի, լրագրավաճառի և Բերա ծխավաճառներու քով կը ծախուի։ 15—20

ԹԱՀԹԱՊՐՈՒՆԵԱՆ
ԹԷՐԶԻ ՅԱԿՈԲ

Մահմուտ Բաշա Մանասթըր խանընտա 32 նումէրօլու մաղազասընտա էլպիսէ իլէ մէշղուլ օլուպ, վագթին կիտիշինէ մուվաֆըգ ալաֆրանկա թէ պիչիմլի էլպիսէ խազըրը կիպի, պալթօ ալիլէն էլպիսէլէրի վէ սաիր քումաշլէրի օնօզ վէրմէկի կիւն վէ սաաթթա թէսլիմ իլէ հազըր իտէր։ Թիւճճարըն խազըրլարը իլէ վէ սաիր տատվլարընա հաֆթալըգ իլէ սաթըլմաք էլպիսէ խազըր. պու խուսուսա թէչրիպէ իտէճէք զէվաթըն խօշնուտիյէթի խուսուսընտա խիմը մէզգիւր իպթիտար օլունմուշ տըր։ 32—50

ԱՒԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ

Մօտակայ ձմրան առթիւ կը յանձնարարենք Ղալաթիա, Մեծ-Միլլէթ խանի Ա. յարկը և 16 թիւը հաստատուած ՆՈՒՎՕԹԷ վաճառատունը։ Այս վաճառատան պարունակութիւնը նորուած և տեսուչն ալ փոխուած ըլլալով, դիմողներուն համար պատրաստ կը գտնուին հոն էրիկ մարդերու, կիներու, աղջիկներու և տղոց համար ամէն տեսակ զգեստ, և այլն։ Ամէն յաճախորդ կը խոստովանի այս վաճառատան ծախսծներուն աժանութիւնը, և պաշտօնեաներուն քաղաքավարութիւնը։ Կը գտնուին պլուզներ, ֆանէլա, գուլպայ, Թաշկինակ, շատ տեսակ ժանեակներ, ռեղանի ծածկոցներ, միտօ և այլն։

Ամէն շաբաթ նոր ապրանք կը հասնի։ 30—13

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ

ԳԱՂՏՆԻՔ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ, ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ, սիրուն և ճշմարտապէս պիտանի գրքոյկը։ Կեդրոնատեղի՝ Պայպըլ Հաուս թիւ 16, Ամերիկեան խան, Կ. Պոլիս։ Հասցէ՝ Սամուէլ Գ. Վարժապետեան։ Գրքոյկս կարելի է ստանալ նաև Ց. Մատթէոսեան, Պալենց և ուրիշ գրատուններէ։ Գին 8 դահեկան։ Մեծաքանակ գնողներու գոհացուցիչ զեղչ։ 4—5

ԱՆՄՐՑԵԼԻ
ՏԱՐԵԳԼԽՈՅ ՍՈՒԹԻՒ

Ոսկեպատ և ոսկեզօծ գեղազարդ Թանկեայ օրացոյցներ 2 ղրշ. Ոսկեզօծ լաթակազմ օրացոյցներ 60 փ. և նոր Աղօթագիրքեր՝ Պարտէզ Հոգեւոր ոսկեզօծ Թանկեայ միայն 10 ղրշ. Դիմել Մէրճան փողոց, Եալտըզլը խան, Տէրունեան կազմատունը։ 10—6

Մ. ԵՒ Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ – ԴԵՐՁԱԿ

ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՀԱԳՈՒՍՏԸ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆ Է — Մ. և Կ. Շահնազարեան Եղբարք իբրև վաճառական–դերձակ ձմրան եղանակին աւթիւ բալթօ, քարտըսիւ, զոստիւմի, բանթալոնի և ֆանթէզի ժիլէի համար անգլիական տոկուն կերպասներ բերել տուած ըլլալով, ճաշակաւոր ձևով և մաքուր գործածութեամբ կարուած ամէն կարգի հագուստներով պատրաստ են գոհացընել ամէն իրենց դիմող յաճախորդները։

Հոն դիմողները պիտի տեսնեն թէ պատրաստ հագուստի գինէն չնչին տարբերութեամբ իրենց կը պատրաստուի այնպիսի ճաշակաւոր զգեստներ որ ամէնէն դժուարահաճներն անգամ ո և է դիտողութիւն չպիտի կրնան ընել կար ու ձևի մասին։ Ճշգապահութիւնը նշանաբան բրած են, այնպէս որ խոստացուած ժամուն կը յանձնուին յանձնարարութիւնները։

Ամէն անոնք որ իրենց դերձակներէն այս տեսակ դժուարութիւններ կրելով կը դիմեն պատրաստ զգեստի վաճառատուները, թող դիմեն Մեծ-Շուկայ ժամագործներու մէջ, Զուխաճի Խանին տակ, թիւ 6—8, կեպասեղինաց դերձակ-վաճառատունը։ Փորձելու համար անգամ մը այցելել կը բաւէ։

Զափաւոր գին. փեսացուներու համար մասնաւոր զեղչ 25 – 20

ՋԸՐԱԱԹ ՊԱՆՔԱՍԸ ԲԻՑԱՆՔՈՍԸ
ՀԱՄԸԼԱԹԸ ՄՈՒՀԱՃԻՐԻՅԱՆԻՆ ՄԷՍԱՐԻՖԸ ԽՈՒՔՈՒՆԻՅԷՍԻՆԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԸՐ

Իմամիյէլէր Տէրսաատէթտէ Զըրաաթ Պանքասըյլա Օսմանլը Պանգասընտան վէ թաշրալարտա մէզքիւր պանգ շիպուպաթընտան թէտարիք օլունուր.

ՊԷՇԻՆՃԻ ՔԷՇԻՏԷ I ՔԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 322 ԹԱՐԻԽԻՆՏԷ ՏԷՐՍԱԱՏԷԹՏԷ
Թիճարէթ վէ Նաֆիա Նէզարէթը Ճէլիլէսի տաիրէսինտէ ալէնէն
իճրա իտիլէճէքտիր։
ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ՄԷՃՄՈՒԸ ԱՏԷՏԻ 175,000
ԻՔՐԱՄԻՅԷ ԳԱԶԱՆԱՃԱԳ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏԻ 35,000

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՅԷ 300,000 ՂՐՈՒՇ

2ՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻԷ	3ԻՆՃԻԻ ԻՔՐԱՄԻԷ	4ԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻԷ
100,000 ՂՐՇ.	50,000 ՂՐՇ.	20,000 ՂՐՇ.

ԻՔՐԱՄԻՅԷԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏ ՎԷ ՄԸԳՏԱՐԸ

1	Ատէտ	300,000	Ղուրուշ	Իքրամիյէ			
1	»	100,000	»	»			
1	»	50,000	»	»			
1	»	20,000	»	»			
6	»	60,000	»	»	պէհէրի	10,000	ղուրուշ
10	»	50,000	»	»	»	5,000	»
20	»	40,000	»	»	»	2,000	»
60	»	60,000	»	»	»	1,000	»
400	»	200,000	»	»	»	500	»
3000	»	240,000	»	»	»	80	»
31500	»	630,000	»	»	»	20	»
35,000		1,750,000					

Քէշիտէ մուամէլէսի Զըրաաթ Պանգասը Մէճլիսի Իտարէսի ազալարընտան պիր զաթ իլէ Մալիյէ Նէզարէթի Ճէլիլէսի Տիվանը Մուհասէպաթընտան վէ Օսմանլը Պանգասընտան թային օլունան զէվաթ միւվաճէհէսինտէ իճրա օլունուր. գազանըլան իքրամիյէլէր պիր կէօնա թէնզիլաթ իճրա իտիլմէքսիզին թէմամէն վէ ճէպրի 20 գուրուշ հիսապիյլէ թէէտիյէ օլունաճագը կիպի քէշիտէտէ գազանան նումէրօլար էրթէսի կիւնիւ կազէթալարլա իլան իտիլէճէք տիր։

Պիլէթլէր՝ Տէրսաատէթտէ Զըրաաթ Պանգասը իտարէսի, Քէօփրիւնիւն Սթամպօլ ճիհէթինտէքի բիւրօ շիուպէսինտէն վէ թաշրատա Զըրաաթ Պանգասը շիուպէ վէ սանտըգլարը իլէ Պանգը Օսմանի շիուպէլէրինտէ ֆիրուխթ օլունուր. Թամ իքիպարչա 25 սաէտ պիլէթ ալան քիմսէլէր 100 սաէտ պիլէթ ալմըշ սայըլըր, վէ Թուրքիայը քէշիտէտէն պիր կիւն էվվէլինէ գատար ֆիրուխթ օլունան պիլէթլէր իսթիրտատ օլունմազ պէտէլի կէրի վէրիլմէզ։

ԹԱՄ ՊԻԼԷԹԻՆ ՖԻԱԹԸ — ՆԸՍՖ ՊԻԼԷԹԻՆ ՖԻԱԹԸ
1 ԱՏԷՏ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՅԷ — ԵԱՐԸՄ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՅԷ

LE PHÈNIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1860ԻՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ
ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Հրդեհի ճիւղ	Քրf.	20,000,000
Ուրիշ ճիւղ	»	48,000,000
Ապահովագրեալ Գումար		172,000,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
ԻՆԵԱՍ Ա. ՏԱՆՏՐԻԱ
Տէյիրմէնի խան, թիւ 10, 11, 12 Կալաթա
ԴԻՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ____

50—14

ՏԷՕՅՉԷ ՕՐԻԷՆԹ ՊԱՆԳ
ԱԼԵՄԱՆ ԱՆՕՆԻՄ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ
Սէրմայէսի 16,000,000 մարգ (20,000 000 ֆրանք)

ՊԷՐԼԻՆ, ՏԷՐՍԱԱՏԷԹ, ՊՐՈՒՍԱ, ԻԶՄԻՐ, ՍԷՔԻՆՏԷՐԻՅԷ, ԳԱՀԻՐԷ, ՀԱՄՊՈՒՐԿ։
Տէրսաատէթ Ալէման գօնսօլաթօսընտա մուգայյէտ (1906 յունվ. 31տէ)

Տրէզտըներ Պանգ, Ա. Շաֆհաուզէնչէր Պանքֆէրայն վէ Նացիոնալ Պանգ Ֆիւր Տէօյչլանտ թարաֆընտան մուէսսէս

ՄԷՐՔԷԶԸ ԻՏԱՐԷՍԻ՝ ԳԱԼԱԹԱՏԱ ՎՕՅՎՕՏԱ ՃԱՏՏԷՍԻՆՏԷ ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ, ՍԹԱՆՊՕԼ ՇԻՒՊԷՍԻ՝ ՏԻԼՍԻԶՋԱՏԷ ԽԱՆ։

Գաշա սաաթը հէր կիւն ալաֆրանգա 9½ տան 4է գատար
Ճումա կիւնլէրի » 9½ տան 1է գատար։

Մէզքիւր պանգանըն թաաաուհհութ գաշասը տաիմ օլուպ, պու գաշայա պարա իլէ իթամիմէ էտիլէրէք 1000 լիրայա գատար օլան մէպալիղ իչին 3½ %, 1000 լիրատան զիյատէ մէպալիղ իչին 3 % ֆայիզ իթա էյլէյօր։

Պուննընլա պէրապէր, պանգա քէյֆիյէթի էվվէլճէ մահալլի կազէթալարլա իլան իթմէկ չարթը իլէ ֆայիզին մըգտարընը թէզյիտ վէ եա թէնզիլ իթմէկ սալահիյէթինի մուհաֆազա էյլէր։ Թէվտի խուսուսէն մէպալիղ գատար օլան մէպալիղ իչին ... 200տէն 1000 լիրայա գատար օլան մէպալիղ կէրի ալընմագ իչին 8 կիւն էվվէլ, 1000 լիրայը միւթէճավիզ ազզէյի իսթիրտատ իչին տէ 30 կիւն էվվէլ պանգայա իխպար լազըմ իտէր։

Մէզքիւր պանգա Գալաթա Փորսասը իլէ էճնէպի փօրսալարընտա միւամէլէսի տաիր հէր տիւրլիւ մուամէլաթը իփա իտէր։

46—50

ՕՄԷԳԱ

5 սէնէ իչին թէահհիտ օլունմուշ սաաթլար, գաթըն վէ էրքէք իչին էմսալի չէքմէզ։

Ճէպ սաաթլարը վէ սաիր՝ թէսլիմ ֆիաթ

ՕՐՕԶՏԻ-ՊԱՔ

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ԳՕՊԱ-ԽՈՒՏԻՒԳԼԷՃԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆ
Կ.Պոլիս, Սիրքէճի, Մուսուլ խան, N° 6

Մեծ և փոքր քանակութեամբ վաճառում, Ցանձնարարութիւնք Թղթակցութեամբ՝ և փութով կը կատարուին։

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ ԽԱՆ
Կեդրոն գիտական, վիպական, դպրոցական եւ մասնագիտարանի ամէն տեսակ գրքերու
ԼՈՒՍԱԳՈՅՆ ՁԵՂՉ
ԸՆՏԻՐ ՏՊԱԳՐ. ՎԻՄԱԳԻՐ ՈՒ ՏՊԱԳԻՐ
Այցեքարտ, շքեղաբերական, նամակագլուխ, պահարան, վկայական, վիճակացոյց, բարենիշ, պատուանիշ, ևն. ևն.
Ցանձնարարութեանց առաքում օրը օրին ու ճշդութեամբ
Գործառնութիւն միշտ կանխիկ
ԳՐԱՏԱՆ ՀԱՍՑԷՆ
درسعادت خوراسانجیان خانده کتبخانهٔ جدید
33—50

ՄԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԻՔ

մինչեւ որ չտեսնէք և չուսումնասիրէք խիստ աժան սակագինները և խիստ առատաձեռն պայմանները

ՖՐԻՏՐԻԽ ՎԻԼՀԷԼՄ„Ի
"Friedrich Wilhelm„
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՊԵՐԼԻՆ, 1866ԻՆ
կը գործէ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ուղղակի հսկողութեան տակ

Ապահովագրութիւն կեանք, ընտանեկան, ժողովրդական և սանուցնեբու, կենսաթոշակ ևլն. ևլն.

ՄԻՆՉԵՒ 1905 ԴԵԿՏ. ի ՎԵՐՋԸ ԿՆՔՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
1,040,000,000 ՖՐ.
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐ (կեանք հաշուով)
82,069,055 ՖՐ.
ՊԱՅՊԱՆՑ ԴՐԱՄ
117,268,910 ՖՐ.
ԴԱՆՁՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՆ ՄԻՆՉԵՒ 1905
25,403,875 ՖՐ.
2,015,988 հոգի ապահովագրուած են մինչեւ 1906 Յունվար 1
Ընկերութեան դրամատուններն են Օսմ. Կայս. Պանքան Բօլիսպանքը (Գերմ. Կայս. Պանք.) Ս. Պլայխրօտէր դրամատունը

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ
Ճ. Ա. ՃՕՆՍԸՆ ԵՒ ԸՆԿ.
J. G. Johnson & Cie
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ
ԴԻՄԱՑ
Թաքթալըքուն խան, ՂԱԼԱԹԻԱ
Կ. ՊՈԼԻՍ

Արդիւնաւոր գործակալներ կը փնտռուին, առաջնակարգ յանձնարարականներ ներկայացնելու պայմանով։

PROVIDENTIA
ԲՐՈՎԻՏԷՆՉԻԱ
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ՎԻԵՆՆԱ

Բրովիտէնցիա Ընկ. ը կ'ընդունի լաւագոյն պայմաններով ամէն տեսակ ապրանքի ապահովագրութիւն թէ՛ նաւաբեռնի և թէ ցամաքային փոխադրութեան վրայ։

Աւելի տեղեկութեան համար դիմել ընկերութեան ընդհանուր և լիազօր ներկայացուցչին

ԻՆԵԱՍ Ա. ՏԱՆՏՐԻԱ
Տէյիրմէնի խան թիւ 10, 11, 12,
Ղալաթիա
14—50

ՊԼԵՕՐԻՔ ԷԼՊԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Վ.Է ՇԻՐԻՔԷԹԻ
Իսթանպօլ, Սուլթան Համամընտա
Թօփալեան խանընը քէմէր 2ᵒ գարշընտա

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա կէօրիւլմէմիշ էն էսքի վէ էն զիատէ քէօհնէ էմնիյէթ իտիլէն 1871 սէնէսինտէ թէսիս օլունան Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ մաղազասը էլպիսէ թէճրիպէսը, էսքի նամ ու իշթիհարընը վէ մէշհուրիյէթինը թէսպիթ իտմէք իճին հէր կիւն թէրաքքի վէ էսկիսինտէն պէք զիյատէ մէլպուսաթ վէ թէճտիտ իտիլմիշ, ճինսի պինթիճէ ուճուզ իլէ մաղազամըզ, մուխթէլիֆ պիչիմլի էլպիսէ պուլունուր, նուզուրի տիգգաթ վէ մահալլէրի իլէ ալիէ տալէնէ թէքլիֆ իտէր։

1. Օրտան մէվճուտ էլպիսէլէրին սոն մօտա պիչիմլի վէ պիրինճի նէվիտէն,
2. Գումաշլարըն մէթանէթ վէ դայանըգլըղը,
3. Ֆիաթլարըն գայէթ միւթէտիլ վէ էվվէլճէ օլմամասը։

Բէյիւկլէր կէօրէն մուհթէրէմ միւշթէրիլէրին մէզքիւր մաղազալարըմըզը ալիշ վէրիշ իճին էլպէթթէ թէշրիֆ էտէճէքլէրտիր։

Մէզքիւր մաղազամըզ էօյլէ իճէ քընտէ թէքլիֆ էտէճէք տիր։

ՖԻՅԱԹ ՄԱԳՏՈՒ
ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՏԷ ԱՃԸՔ ՏԸՐ 50 41

ԳԼԽԱՐԿԱՎԱՃԱՌ
ՄԷՍՏՃԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Մէստճեան վաճառատունը որ տասնեակ տարիէ ի վեր Պոլիս Մուրշէ վաճառատան քով կը գտնուէր այս անգամ փոխադրուած է Բերա, Մեծ Փողոց, Օ Լիօն վաճառատան քով, Սթրատեան Ապարաթմանին տակ։ Արդի բարեփոխուած յարկը, ուր բոլոր տեսակներու, վերջին նորաձևութեան եղանակին կը վաճառէ ձևերու յատուկ գլխարկներ, և գլխարկի վերաբերեալ ամէն տեսակ զարդեր։

Եւրոպայէն դեռ նոր հասած են ձմրան եղանակի յատուկ գլխարկներ և գլխարկի վերաբերեալ զարդեր մեծ քանակութեամբ և կը ծախուին չափաւոր գիներով։ 30—28

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Հագուստի խնդիրը վերջնականապէս լուծուած է այլ եւս։ Պաւրաւտ զգեստեղէնի մեծ վաճառատունը՝ ԷՄՆԻՑԵԹ որ Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամի Բռապարակին Բերէտ Լիօնէ դրամատան վրայ

յարկը հաստատուած է, երկու մարդոց եւ տղոց յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու մեծ մթերք մը ունի միշտ, որոնք խիստ նուրբ, ձեւաւոր եւ վերջին նորաձեւութեամբ պատրաստուած են ու ամէն ճաշակի յարմար եւ աժան գիներով կը ծախուին։

ԷՄՆԻՑԵԹ վաճառատունը իր կերպասները ուղղակի եւրոպական մեծ գործարաններէ մեծաքանակ բերել տալով զանազան ամէն նորագոյն ձեւերով հագուստ կը կարէ, այս բացառիկ պատճառով վաճառատան մէջ մեծ քանակութեամբ պատրաստուած հագուստները ամէն եղանակի նորաձեւութեան կը յարմարին եւ չափի վրայ կարուածներէն բնաւ չեն զանազանիր։ Ամենէն աւելի ճաշակի տէր ու դժուարահաճ անձինք անգամ գոհ կը մնան ԷՄՆԻՑԵԹի հագուստներէն, որոնք այնչափ կատարելագործութիւնով հանդերձ դիմացկուն ու դիւրամատչելի գինով են։ Եւ կը ծախուին ալ ուղղակի առանց միջնորդի։ Մեր գործծուն ճշմարտութեան դրամատեղերէն ունեցած հաճոյք քանի մը անգամ մը այցելել ԷՄՆԻՑԵԹ վաճառատունը։ Կիներու յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը կայ վաճառատան մէջ։ Գիները համեստ են. զեղչ չկայ։ 18–50

ՏՈՔԹ. Ա. ԵՈՐԿԻԱՏԷՍ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄԵԹՈՏՈՎ
ԵՒ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ
ՈՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ
ՈՐՈՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆ Է

Տոքթ. Ա. Եօրկիատէս որ գաղղիական պետական և մորթի հիւանդութեանց մասնագէտ Տոքթ. Ֆուռնիէի օգնականն եղած է Բարիզի մէջ, այս տեսակ հիւանդութիւններէ տառապողները բժշկական հրահանգով ու քաղաքավարութեամբ մեծ Թեմերով կը բուժէ իր գործատան մէջ՝ Բերա Ալմբրըշթըր, չորրորդական Լըզօնի վերնայարկը, առաջին յարկի օդափոխը՝ ամէն օր կէսօրէն մինչև իրիկուն։

Մասնագէտ է մանաւանդ մազի թափումի ամէն տեսակ հիւանդութեանց, եւրոպական վերջին դրութեամբ կը բուժէ, ինչպէս կը բուժէ մազերու թափիլը, գլխու թեփն ու ճեղք։ Մորթային հիւանդութիւն ունեցողները Արտաքին Թեփ. Զօրքայաքթի և Շարժ օրերը (Ը. Թ.) ժամը 6էն մինչեւ ուշ կ'ընդունի։ 40–21

ԲՈՒՆ
ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Հայ վաճառատուն յանձնարարուած և պատրաստ հագուստներու, ամէն տեսակ շիք կօշիկներու և տան գործածութեան համար ընտիր խասայի։

Մահմուտ Բաշա, փուռին դէմ, Մեծ Եալտըզ խան, վարի յարկ թիւ 16.—

Ապառիկի համար դիւրամատչելի պայմանք։

Կանխիկի համար 10% զեղչ։ 9—50

ԱՅԼ ԵՒՍ ԲԵՐԱ ՄԻ՛ ԴԻՄԷՔ

գնելու համար ձեր հագուստները, վասն զի Մահմուտ Փաշա, Դամանլը խանի դէմ բացուած

"ԳԵՂԵՑԻԿ ԴԱՄԵԼԻԱ„

անուամբ թիւ 96 վաճառատան մէջ պիտի գտնէք ամէն տեսակ զգեստներ կանանց, արանց և տղայոց յատուկ, բոլորն ալ շքեղ, ձեւաւոր ու դիմացկուն։ Սոյն վաճառատան պետը Մ. Եանի Զարօբուլօ յատկապէս Վիէննայէ բերել տուած է աւստրիացի ձեւող մը՝ որ արուեստին մէջ մեծ հռչակ հանած է իր անթերի ճաշակովն ու մեքենային գեղեցկութեամբը։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուին ի մասնաւորի կանանց բէյըրիններ, սաքեր, մանթօներ, ֆառիններ, ևն. ևն. ամէնքն ալ վերջին նորաձեւութեան և Բարիզի ու Վիէննայի նորոյթներուն համեմատ պատրաստուած։ Փափաքողներ կրնան չափու վրայ ապսպրել և 2 օրէն ստանալ իրենց զգեստը։ Գիները անմրցելի կերպով աժան են, որուն մասին կրնան համոզուիլ պատուարժան յաճախորդք, անգամ մը իրենց այցելութիւնը տալով։

ԾԱՆՕԹ.— Գաւառային մեծաքանակ յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ 19—32